

619
1973

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

ქართული

№ 3 83680 1973

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

სააქროს უფროსი ოსტატი, სოციალისტური შრომის გმირი არ-
ჩილ ძამაშვილი ესაუბრება მებრძოლებს.

პროლეტარებო უველა ქვეყნისა, შეერთდით!

ღარი

№ 3 (436) მარტი, 1973 წ.

გამოცემის წელი 50-ე

სოციალისტური საზოგადოებრივი
კოლმედიკური და სალიბერატორო
სამხატვრო ჟურნალი

3063 კაცი გენდ ქვეყანაში

პრეზენტი
გენდის მინისტრი

რუსთავის მეტალურგიული ქარხანა — სტბოთა საქართველოს სიამაყეა. მას ჰქონდა და აქვს თავისი დიდი რობანტიკა. და, რა თქმა უნდა, რუსთავი ყველაზე ძალიან უყვართ თვითონ რუსთაველებს. შრომის იმ ვეტერანებს, ვინც პირველად დაკრა ბარი ამ მიწას ინდუსტრიული ქალაქის, მეტალურგიის ამ დიდი კერის ასაშენებლად, ვინც პირველი დადგა ბრძენდებთან. ახალი თაობაც მათს ყვალზე მიდის. ვასაგებია ისიც, რომ ყველაზე ძლიერი მათ შესტყვივთ გული ამ ქალაქისათვის. ჩვენ გვიხდა მოვითხოვთ მათზე, ამ აღაზინებზე, მათს შრომაზე, მათს ზრუნვაზე სავსეყო საქმისათვის.

ქვეყნულზე აქტიურობის საშუალოდ იღწე მალაღი კაცი მის ფეხვეშ თოვლს ბრუნვად ვაქვს. ქუჩის ბოლოს, სასწრაფოთაის სახლის ხადაბნაზოს რომ მიუხალოდა, შედგა. მაქის ხათის დახედა.

— მაინც შევალ, — გაიფიქრა მან, — ვნებავი. რომ ისე განხაღუნდებიყო. ავერ მთელი კვირია დაკარგულია. იქნებ მართლა უჭირს რამე...

ხინაფდიღეში რომ არაფერი უჭირდა შევირდს. ეს მან კარგად იცოდა: ავერ გუშინ ბიჭებს მოეკრათ თვალს: მძაკაცებთან ერთად ნახვამი მოდიოდა. ერთ ამბავში უყვინო. მაგრამ ამავ უმჯობესია, თუ მიხვდა რომ ვამოწმებ. სულ დაფრთხივან...

ეს კი ძალიან დახანანი იქნება. ათი წელია, ახეთი აღლოიანი შევირდი არ შემხვედრია, ერთობორჭერ გადაკრულიც მოვიდა სამოვანზე, ახლა კი სულ აჩუვტა...

ოსტატს ბეჭერი ადარ უფობრია, შეადო საერთო სასოფრეზელის კარი, მოიკვებს თვითონ ვინაზია უხობრია და საფებრებს შეუვა შევირდი სახითელე. რომისის კარი რომ შეადო, პაპირისის კველმა კინაღამ სუნევა შეუკრა.

— ვინც მოვიდა, გაუმარჩოს — ძალითი დაბოხებულს ხშირ წამოიძახა ერთმა წრიათა ბიჭმა, კარან ახლოს რომ იქდა. მაგრამ დანარჩენებმა გაშლული სუფრასთან რომ ისხდნენ, უმაღ იცნეს ოსტატი და უსიამოვნოდ შეიმშუშნენ, განსაკუთრებით მალაღი და ძალისხებითი ვაყავი ჩანდა შესტყუნებელი, ფეხზე წამოიდაკარი წრიაებულდა.

— მობაქნელი, მის ღაღო, დარბობილი სუფრია, მაგრამ... — ძლიერ წაიბებტუდა მან.

— თვეწისთანა კარ ბიჭებს ჰუმობარლოს ვინ დაუწუნებს. — თქვა მოსულმა ისეთი კიდობლი, ვერ მიხვდებოდი სადავდრებს ამბობდა, თუ მართლა უქნდა მოქიფეებს ვაყავისობა, — მაგრამ ღამის ცვაწმის ვაფრ წახასხლოდა... შენ უკვე კარგად გამოიჭურები, ვალყო, ეტყობა ვაგიკრა ვრცამა, — თან დახმუნულ შევირდს შეუკრა.

— რა, ვინც იუჯი, კაცო? — წამობტა ისევ წრიათა და ვალკრისან შეხედა. ვალკრისანი აწნოთ, თყუდობილი აწნა... — დაეცე შენს აფიგლზეო, შე. რ ოსტატს მოუბტუნდა:

— გაიცევეული ვიჯავი, ახლა ვამობარია...

— ახა, ახალამ უნდა წამოხვიდე სამუშაოდ ხომ იცი, როგორ გვობრის, ამ მკაცრმა ზამთარმა? ვე კარგი დღე არ დაგვყარა...

— მობაქნელი, — წამოხვდა ისევ დღინთი გულმოცემული წრიათა და ხმა ისევ წაღმარებულად დაიბოხა, — გზობივრ ერთი ხტევა შეც მოიქმენინოთ: ვალყო ადარ წამოვა ქარხანაში... რათ

თუჩის ხაყადული გობკრა არხში, დასოყო ჩანოსხმა.

ფოტო ბ. გომრდამძინა.

უნდა შევალს მარტენს თავი? გაუშვი ვაგიკროს, ვაიხედ-ვაიხობილს ჰვევანაზე.

ოსტატმა გაოცებით დაღახედა ენაფეკრფულ წრიათს, ჭრ უნდოდა ემასუნსა, რაც მის ეკადრებოდა, მაგრამ თავი შეიკავა და გაუღმა. მერე ვალკოს მიუბტუნდა:

— ეს რა კარგი, მძაკაცი გზობივრია, ბუკო, კირაშვიც ვაიხობდებოდა და ღბნოშიც, მოიკათო, მეც ვამოცანიო...

ისე მწარედ იყო ნათქვამი, წრიათა უცებ გაიფრთხილა და ამხანაგების ზურგს ამოვიკრა. ირაველი დუმილი ჩამოწვა. ოსტატმა ისევ ხათის დახედა და თქვა: — დრო აღარ იცდის, შეიკო, ნანაშ შენ გადააკვამ, მე დახლა ვადაიცო...

თქვა და სწრაფად დატოვა იქაგრობა. ვაგიტი, ქუჩაში ოსტატის ფეხვეშ ისევ ახრახუნდა თოვლი.

— წამოვა, უქმეილად წამოვა, — ბუბტებოდა ოსტატი და სწრაფად მიმოიღოდა საერთო სასოფრეზელის წინ, ტროტუარზე, — ეტყობა ემბავები შეუჩნდნენ, მაგრამ გადასძლეებს ცუნებებს მართლაც, სულ მაღლ დაჭრიალა საერთო სასოფრეზელის მაღალმა კარმა. თითქოს ძლევს გამოტობთარი, ისე ვამოვიდა ვაგიტი მხარბეგობის ახალგაზრდა ვაყავი.

— ფეხით ვაგიკროთ, — თქვა მან, კარგა ხანს მღუმარდ მთყვეობინდენ დაიოვლოდ ქურტებს, დუმილი ვალკომ დაარღვია.

— მაგრად კი მოიკოცა, მაგრამ ასეთი ენეგები მაინც არ მახსოვია... — სულ ხხვა კარ უფობრია ქებდა სულს, მაგრამ სათქმელს ვერ ამბობდა და ამ თოვლზეც იმბოზ ჩამოავდო სტევა.

— ე, შეიკო, ზამთარი ორმოცდაათში უნდა ვენახა, შეიკო... ჩახაცედილი კირა და სავაშელი, მაგრამ შესწავლი ჩველები ვიჯავით მთი აჩაფრისა გეჭონდა.

ვალკოს ხმა არ ამოუღია ოსტატი კი განაწარმოდა: —

— ბევრმა ვერც გაუგო. გამოძიქრე. მაგრამ ვინც საქმეს არ უღალატა, კაცი განდა ჰვევანაზე ავერ ვარდოშ კობრინე, არჩილ ძამაშვილი, გრიგოლ ბერეკაშვილი, ზაქარია უფელაშვილი, რომელი ერთი ჩამოვიტოლო... — ვალკო აფიგლად ხვდებოდა მასწავლებლის დაჭრებში. გაუუღმა. დანახვე იყო და დუმილი არჩია.

ჩისფრად ჩამოწოლილი ნიღში მკრთალად გამოიკვეთა მეტალურგიული ქარხნის კონსტრუქციები. ძალიანდე ჰქნდნენ ბრძმებელი და მარტენებ, ურდ ბორავადენ მისაჯღლანავი დაწნები. ოსტატი წამოი შედგა, მერე ვალკოს მღუმარდ გახსდო ბელი, ახლოს მოსწია და თვალბში ჩახედა.

— ვისც, ბრავადირთან თავს ვინ იმართლებს. ისე ფეხება და შენც ვარტე დამიკად. მოვიდა მარტენი, ხომ იცი, სიტევა უნდა მიეცე შენს მავაგიტი...

ვალკომ თავი დახარა. ოსტატი ჩქარი ნახივებით გასცლიდა მას. ბრავადირი სასოტატო ჩიხურში მოიხედა, დააჭრა, დაამწინა, მერე ბიჭს მოუბტუნდა, სულ მაღლ ვაგიტივრდ სახსანსაგმელში გამოწოხობილი, სანამახშირ უზნისყენ მიუბტრებოდნენ.

თადარის რომ მიჩნდა, პირველად ციცივის შეეთებებს შეუდენდ, დამწვარი აფურის ამოყრა

ქვე. სსრ კ. მარტენის
სს, სს, რესპუბ.
ბრალდებუდა

2 11 21

და მისი ახალი ამოცანა იყო საჭირო. შრომის გარეთელი ოსტატი მხოლოდ დროდადრო თუ შეგზინებოდა შევირდს, რომელიც ისე გულდაგულ მუშაობდა, რომ მასწავლებელი გაოცებას ვერ მალავდა.

იცის ლაღომ როგორ უნდა მიუღებს ახალბედს, როგორ მიუფიქროს ენაწივლის ცეცხლს. განა ერთი და ორი გამოუჩნდება ამ წლებში მანადღურ მოდა, ახალგაზრდის პირველობაც და ერთი ზნეც: ვლადიმერ ქებაზეც უკეთ ვინ უნდა იცოდეს?

ათი შეიღის მამა ვლადიმერ ქებაზე, ახლა რაღა უნახს, წამოტარდნენ შეიღები, ფეხი მოიმაგრეს, ხალხსა და ჩანათში გაიფრინეს... ის დღეც არ ასოსდეს დაავიწყდება ლაღოს: ერთხელ ბედუფსი რომ აიღო, მალაჩაში შეიარა და ორი თუ სამი წყვილი ფეხსაცმელი იუიდა პატარებისათვის. გაიხარეს ბავშვებმა, მაგრამ სულ უმცროსმა, ზაფრემ ტარილით იჭურხობა შესძრა — რაღომ მეს აჩ შეივდე ასეთი ლამაზი ფაჩიებიო. არც მოფრებამ გაჭრა, არც დაიბრუნა. შეწუხდა მამა, და ის იყო, უფროსი ვაჟი ამოუღდა გვირდო.

— მამი, შენთან ერთი სახოფარი მაქვს!

— შენ რაღა ვინდა, ბიჭო?

— იცო რა, მამი, მე ავტო საშუალოს ვამთავრებ და... — ენა დაეხა, მაგრამ გამბედაობა მოიკრიფა და სათქმელიც თქვა, — მინდა შენთან დავიწყო მუშაობა...

— ეს რა გიფიქრია, ბიჭო — შენცხარა კაც-მა თავიდან ფეხებზე შეავალიერა შეგლე და მხოლოდ ახლა შენინა ჩამხელა გავრდილიყო მისი პირობა...

— მარტო შენთვის ძნელია თერთმეტი სულს შენახვა, — ზრდადასრულებული კაცივით ჩაილაპარაკა ლაღამ.

ოჯახის თავკაცი წამით ჩაფიქრდა. მართალი იყო შეიღი, თუმცა ლაღოს კარგი ხელფასი ჰქონდა, ოჯახს მშვენივრად მოაწყო, აფეცი, მაგადა-ქურტული, ახალი ტელევიზორი, რადიო... ბავშვებსაც არ აუღიათ ჩაცმა-დაბურვა, მაგრამ მანაც...

— კარგად მოვიფიქროთ, ბიჭო, — ლაღომ პაპაროს მოუცდა და შეიღს გაეცდა, მუდღერებ-ბას ძიღებს იკავებდა. მამასავით სიტყვის კაცო სდგავა თქვა და აისრულა, ერთი ფეხს შეიღვ ორივენი დილაუთინია გაუდგნენ ქარხნის ვახს. მარტინის სააქროს უფროსმა გურამ ქაქავაშვილმა გულთბილად მიიღო უმცროსი ქებაზე, ურადღებო ხოლ მოუსმინა, უმწვეილს მეფოლადობა სწუხროდა მაგრამ შენთვის ეს ჯერ ადრეოდა და დროებით ხარატონს გააწვეს შეგარდალ...

ასე მოხდა კიდევ ერთი ქებაზე მარტინის სააქროს, მადღ მათ ლიანა ამოუღათ მასარმა, ქალღვლილ წუმწებულად მუშაობს იქვე: ნატომ

მარტინის სააქროს უფროსი გურამ ქაქავაშვილი ახალგაზრდა მეფოლაღებთან.

თბილისის მიაშურა, პოლიტექნიკურ ინსტიტუტში სწავლობს, თანაც ფაჩირაში მუშაობს. ირინე, ნოდარი, თამაზი და ლეილა მისწავლებელს ირინეს ლამარს წველს შეაღო სკოლის კარი, ციფრი და ზაფრემ საბავშვო ბაღში დადიან.

საზრუნავს რა გამოუღევს ამხელა ოჯახს პატრონს!

— უოჩად კარგად გიმუშავებთ! — ფიქრი ოსტატმა ამბროსი კანანაძემ გაეწვევებინა.

— ჰა! — შეცხა ლაღო, — ეს ვალეკომ ივაე-კაცა, — უვალეფერი შევირდს მიაწერა ოსტატმა: — სადღე არის ნადნობი უნდა გაუშვან, ერთმანეთის მიუღლებით მოიციფეთ ჩამოსხმა, ახა თქვენ იცი!

— შენ დარდი ნუ გქენება, ფოლაღი იუის და ჩაქვეც ვუმახანდღოთ.

ღამე რომ შუაზე გაიყო, მოსამანდებელი სა-მუშაოებიც მომათავრეს; ოსტატი წამითაც არ აცილებდა შურტას თავის შევირდს, მოსწონდა მისი წინადახლებული სიფიცხე და ლაზათიანი ხელგარ-ჯიღობა.

ვლადიმერ ქებაზეს მეტად აჭიჭრებს ახალგაზრდების აზრადის საქმე. კადრის მუშები, ძველი თაობის მეტალურგები, რომლებიც არუსესა და უცარიანაში გამოიჭვირინენ, თანააან ტაკეიენ ასხარ-გუს. საჭირია მათი შემცვლელის აზრად, მაგრამ

ამ მხრივ ევლადფერი რიგზე როდია. ეს საციობის ახას წინაა სააქროს საერთო კრებაზეც წამოიჭრა.

— ვის ვასწავლოთ, როცა ახლად მოსული ერთ ციფრაში გარბის ქარხნიდან, — თქვა ერთმა მეფოლაღემ.

— იმტომ გარბის, რომ რაგინადა ვერ ექცეოთ ახალგაზრდას, — მშვიდად შეეხასუხა ვლადიმერი, — ახა მოტეპარი ისე, როგორც შენს შეიღს მოქციედაღ. მიოფეგრე, ფტობილად შეაჩიფე დუ-მეღლიან დგაცო...

ამ გულწრფელად ნათქვამმა სიმართლემ ბევრი ჩააფიქრა. მისმა სტენიამ, ცნობილმა მეფოლაღემ ვლადიმერ მეტრეველსა კი წინადადება წამოაყენა: კადრის სუვეფსა მუშამ ორ-ორი ახალგაზრდა კაცო აღზარდოს. ეს დახლებულებად აღიღეს და მეტრეველს ახლა თათბიო მიმდევარც ამაოტრ-ნდა.

ღლითი ვლადიმერმა და მისმა შეგარდმა ერთად დატოვეს ქარხანა, ისინი მიმედ მოაიბიგენენ ვეპევიფედი თორღში, ზოგია განიხენეს და ზოგია, მებერ საერთო საცხოვრებლის შერბობა მოაგო. ნა მათ, რომ ერთმანეთს უნდა დამეფოდობებოდნენ.

— ვალეკო, შეიღო, დღეს საღამოს პატარა წვეულება მაქვს საზღში, ახალი კერი უნდა დავ-ლოცყოთ... ჩვენიბი იქენებთან და არ დამაღლოცო.

— ახალი ჭეირო — შეეცოხა ვალეკო.

— ჰო, ახლანას მოთხოზიანი ბინა მივიფე, — ოსტატმა მისამართო მისცა ვალეკოს და თან მიანი-ნინა, რომ არ განწლებოდა სტუფარს მისი პოე-ნა.

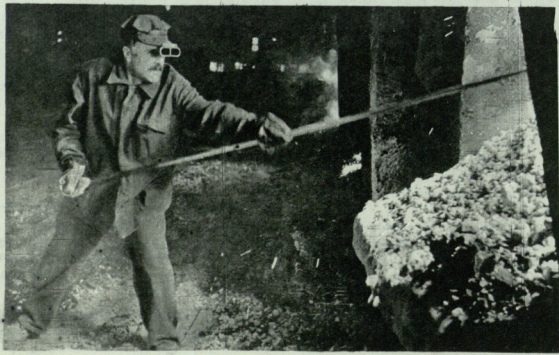
ოსტატი და შეგარდი ერთიმორებს გამოიფობე-ნენ.

ასე ზრუნავს თავის ქარხანაზე, მის ბედზე, მისთვის ახალი კადრების აღზრდაზე გამოციდილი მეტალურგო ვლადიმერ ქებაზე.

მან კარგად იცის, რომ მისი ოჯახის ბე-ლიც, მისი შვილების მომავალიც — ამ ქარხნისთან, ამ ახალგაზრდა ქალკეთან — რუსთათთან არის დაცემიჭრებული.

ასეთი მალაღი პატრიოტული შეგნება ამოქმედებს რუსთაველთა მივლ თაი-ბას — ჩვენს გამოციდილ მეტრეველებს, მეფოლაღებს, გელინაეებს, მიღბლინი-ეებს.

მეფოლაღე ლაღო მეტრეველი.

სახამედე სამკრ... ქმუხი ავბუღუბის შავ-
გერმანი ვაჟიკი, სოციალისტური შრომის გზით
არჩილ ძამაშვილი ვაჟიკაგულუბას აძლევს მჭეუ-
რებს და მეიარეებს, ხშირ-ხშირად ამოწმებს სა-
მართავ ფართს ჩამწკრივებულ ხელსაწყო-აპარა-
ტებს.

— უმცროსი მჭეურე სად არის? — გიბოს
არჩილმა.

— არ გაგივია? სულ წავიდა ქარხნიდან.

უფროსმა ოსტატმა შუბლი შეიკუმშა. „რა ემ-
ართებით ამ ბიჭებს...“ — გაფიქრა მან. — იტყვიან
ჩვენც ცუდადვე სადაც, თორემ მაგათი ტრუბები
არ ვიყავით, ამ ბრძმედხიან რომ დგავყენეს. თუ
ჩემი თაობის მეტალურგი იტყვის, ქარხანა ჩემ-
თვის მეორე ოჯახიაო, აქ გადამტეველი არაუდ-
ერი იქნება; ოცდაცხრა წელია, რაც თუვის დონობას
ვემხატურებო. ჩემი ახალგაზრდობა, სოციალისტის
საუცუესო წლები ამ საქმეს შევადგიე, ამიტომ
უშინოდ ჩემი ცხოვრება ედარ წარმოიდგინე.
ეს გრძნობა უნდა გადავიყო ქარხანაში ახლად
მოსულენასაც, ყველაფერი უნდა ვიღონო ამისა-
თვის. სიტყვები — რუსთავი და ჩაბრუნება —
ერთად არასოდეს იხსენებოდა. შარშანქვე რუს-
თაველმა მეტალურგებმა კეცვანას დავაფიქრო
დიდიძალი თური, ფოლადი, ნადლინი, მიღობი. რა-
შაი საქმე, რა მოხდა, მუშაობა ხომ არ დაგვავა-
ვდა, საქმეზე გული ხომ არ ავიტყურეთ არა, არც
ერთად არაღ მეორე, ჯერ მარტო შარშანდელის
შანთარმა კომუნისტი ნიქონის წინაშე დაგვადგინა —
შანთარმა რამდენადაც, ბრძმედე ვერ მარადე-
ბოდა სპირობა ხარისხის ჩაქონის მდინით, ამას ზედ
დაერთო სათადგობო მოწყობილობის უფარბია.
აგრეგატ-დანგაგებმა თაობით წლები იმუშავეს,
ბევრ მათგანს აუღო გავიდა და ახლა მათ უფრო
ხშირ-ხშირად სჭირდება კაპიტალური შეტეობა.
ამასუ ურადღებდა უნდა მივაქციოთ!“

„მაგარი მთავარი მანც ხალხია...“ — არჩილი
ფიქრის სივრცე ამ ახალგაზრდა მეტურგის უბრუნდ-
ებოდა; მან, ქარხნის ვეტიარნა კარავი იქის ცე-
ლოფიფორის სასეთაბოსტის წინ, ისიც კარავდ
იქის, რომ წარმუხმტეველობის სახეი, პირველ-
უფლებას, ეს არის. ეს არის ახლა ყველაზე დიდი
საჭურავია.

ამ სახეობა ჩააფიქრა ვეტიარნი მეტოლადე-
ბები.

ბრძმედიდან გზას მარტენის სამაქროსკენ მიე-
ვაფართ.

... გაჯავრებული ლიონი გამოსწვებდა შუად
ხრის, ლურჯთაფილიანმა მეტოლადემ კიდევ ერთ-
ხელ შეხება სარკმლიდან ციციხლავან სტაქიას
და თანაშემწეს ზინაშა, გაუფუფარო. იმასუ ძლი-
აუნით გაქრა ბეჭედი, იმევე დარბო აღოსფერი ძი-
ლონი ფიქრი ნაკადად ვაგერ, ვარსი, დაგუფონით
მიაწვდა მის კიდლებს, შემდგ უფრო მოიღობდა
ნაკადად და ნაშეწკრიბის ფრქვევით მიითამედ
ავსო სამაქროს მხალდი კერა.

— რამდენი წელია ამ სურათის ვუსურებ და ასე
გზინაა პირველად ვხედავ-მეტიო, — გრივად
ბერავსულობის თვლები წამით არ სცილდებოდა
ოქროს ციციხლავილობის ავსებულ გარემოს. ახალ-
გაზრდა შეიარაღე ვარსივებულ იფავ მის გვერ-
დით. ცვლა რომ დამთავრდა, მეტოლადეებს გა-
მოგვასტეობი.

— დღეს რამდენია გემის ზეითი?

— დროა ჩქაროსნული იყო, გემის გადამ-
ტეობით ოცდაათი ტონა გამოუფუფი, ლიონი დე-
კეთით წვიდა... მეტიც შეიძლებოდა, მაგრამ მე-
შეხეით ვყავალი. ხშირად სამი თანაშემწეს წა-
ვდებ ერთი თუ გვეყვას. ახალგაზრდობა ვარსის
მარტეს, ბრძმედს. ჩემი თაობის ადამიანები კი
რომლებიც მეტალურგის პროფესია რუსეთსა და
უკრაინაში შეისწავლეს, ხოლო წლები მანჩრულ-
ელი გამოცდილება დააგრეგეს, შრომაში ვალ-
მობილდნი სტეობენ ასაბრებს. ახლა საშური საქ-
მე ეს გამოცდილება დროულად გადავიდა სამე-

ძირითე საქადაყო სესანი კეხობის ოჯახში.

გაზრდობას, ჩვენ გვეყვას მართლაც შესანიშნავი
ცნაა. აი, თუნდაც კლდითი ფანჯიცი, გორგი
კუხალიშვილი, ბონდი ჩემი, ბევრი სხვა, მაგრამ
ეს მაინც ცოცხაა. მეტი კადრებია სპირობა და ეს
ხალხი არა ჩანს. რაშია საქმე, რუფო ჩვენი მომ-
ავალი თაობა ერიდება შრომის და ცხოვრების
უფრო იოლ გზას იტყვი? არა, ეს სწორია არ არის
ხშირად გვეაწუხებდა ერთი რამ: ახლა ქარხანის
მიდინა, სულ ცოცხა, საშუალო განალებების მქონე
ახალგაზრდები, ამიტომ მათ სურთ ახლებურად
ჩვენი დროის შესაფერისად იმუშაონ. მხედველი-
ობაში მაქვს წარმოების მართვის უაღრესი ავტო-
მატიზებული და მექანიზებული სისტემები, რაც,
საწყურბარად, ძალიან ნელა ირეგებს ჩვენთან.

— მუშაობის დენაობას ხმა მარტეც აქვს... —
განაგრეო ბერავსულობა, — სწორად, ეს თუ
ხელმძღვანელი, ამ ვეტიარნი მეტალურგის ფერ
იჩებს სპირობა მრტეველებსა ახალგაზრდობის
მიმართ. შრომის სივარტული თანავალდებო-
ბობა რილია. იგი უნდა ჩავეტრეტიო შრომითი,
უნარიადა, გამოვიჩინოთ სპირობა ტაქტი და მიდ-
გობა. აქ სპირობა დაგვემართოს მიედის საზოგადო-
ებობობა, უნდა დავებმართო მწერლობა და ხე-
ლოვნების მუშაებებიც — ჩვენს მოსიძებებს და მათ
თავიანთი სიცივის ძალა უნდა მიუმართოს და წარ-
მართოს იგი სპირობად ახალგაზრდობის აღსარდ-
ელად, რათა უწევინოს მას გზა დღეი შემოქმედ-
ბითი შრომის ასაბრესისკენ. ახლის, მოწინავეს,
კარგისა და საუცუესოს გავრცელებისათვის კვი
ანურ პროპაგანდის დარწმუნების უდრესი ძალა
აქვს. ავერ, მწერლებსა და ხელოვნების მუშაებებს
მიმართვა გამოუყენებიათ გავსებულ — კლდის
და ჩაქურის, ფურქნას და ნაშლის ნადლინი“ თა-
ნანებულობა უნდა დავამთავროთ. კარგე თაოს-
ნობა, სპირობე უფრო სპირობა. წინათ უფრო
ხშირად მოიღონდენ ჩვენთან, გლახკოსინი ვგა-
ნოსეს ამ სამაქროს, გორგი ლაშქოძე, სოსო გრი-
შაშვილი, აყიე ზორავა... ზორავამ აქ სტეტტოლ-
ეც დედაც უტლურის სახლში და ცხენზე ჩვენი
მუშები გამოუყვანა; მათ სიტყვას, მათთან სიბ-
ლოვებს ბევრი სიკეთის მოგანა შეუძლია.

გრივლი წამით შეუყვანა, მერე დიქნად და
ნაგრებო:

— კიდევ ბევრი რამის მოგვარება დაგვიჭირებ-
და. ვაგვიტონ უნდა ავამოლოთი ყველაფერის და
ფურცელთა საუფრავლო — მატერიალისტი კითხ-
ვლიობის დონე, ყოველცხოვრებითი და უტლურ-
ული დონის საჭურებს. მეტალურგები მეტი დღესაც
სჭირდებიან. ამ ბოლო ხანებში ამ მხრივ დიდად
გაუმჯობესდა მდგომარეობა, გიჯარად მოსე-

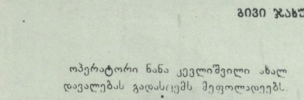
ლურგთა ხელფასი, შენდნება მათთვის ბევრად
უფრო მეტი მიწები, ვიდრე წინაშე; ქარხნის მა-
ლაზება მარადეობა მაღალი ხარისხის სასურსა-
თო პირდებებითა და სამრეწველო საქონლით. . .
ესას გადრა, იალუფას მთავრ იმდენი რამ კეთდ-
ება. ახლო წაში იტყურებთა ვეღარ იცნობ—აიგება
წანსიონაბები მსურსათების, ცინოფიტარი, კა-
ფე-რესორანის, სპირტული ნაზები, ვაჭავი
სანავარი გზა, ეს ბრილი შიამა მწევე წაყოც
დაემგავსება. კიდევ ბევრი რამ არის დასახელო
მუშათა კეთილდღეობის ასახალებოდა — ყე-
ლაფერს აქ ვეტი ჩამოვფიქრო.

და გახატობა, რომ ამ ზრუნვამ უყვე მოგანა
თავისი კეთილდღეობა; ვაგული წლის ბოლოდან
მეტალურგები უყვე წარბაქობის მუშაობენ,
მათ ფართოდ ვაწვლეს სოციალისტული შეიარა-
გება და ახალი, გადღებული ვალდებულებები აი-
ღლეს წლის ბოლოდან თხისი ეკვების ზეით გამო-
შუებებს ათს დღეს, იორი ათას ტონა ფო-
ლადს, ათას ტონა შუა ნადლის, ასევე დიდად მი-
ღებს, კოქსს და სხვა პროდუქციას.

და მეტალურგებს მტკიცე სურთა, რომ სო-
ლოვს ხანში დასძლევან ზეიტარბოვლობა ზარე-
ზებს, ყეროდ, მუშახალის ნაკლებობას და ჩვენ
დავინახავთ, რომ ქარხნის კადრების განუფიქრ-
ბასთან საუფროზე მიღების მსურველთა ისეთივე
უწვევები რაგი დადგება, როგორც ადრე იყო.

რუსთაველთა სახელოვანი კოლტეობი წარმატე-
ბითი გარბოვებს თხეს ყველა სიძნელეს და მამულ
ახლო წარბაქებებით გააბარებს კეცვანას.

ბიჭი ზახუბა

ოპერატორი ნანა კეხილიშვილი ახალ
დავლებს გადის ცესს მეტოლადეობაში.

უკლო ჯეჭუა

შინდორ პეტეფის სახელი დიდი ხანია გასცდა მისი სამშობლოს საზღვრებს და უნგრეთის უპირველესი შგოსანი სრულიად დამსახურებულად აღიარებულა მსოფლიოს ერთ-ერთ საუკეთესო პოეტად.

წლებულს, იანვარში, უნგრელ ხალხთან ერთად, მთელმა მოწინავე ქაცობრიობამ ზეიმით აღნიშნა პეტეფის დაბადების 150 წლისთავი.

პეტეფის ლექსების თარგმნას ჩვენში კარგი ტრადიცია აქვს. ქართველმა მკითხველმა ღირსეულად დაფასა და შეიცვარა თავისუფლების მომღერალი დიდი უნგრელი პოეტის მძაფრი რევოლუციური პათოსი და ღრმა ლირიზმი.

ქურნალს ამ ნომერში ვაქვეყნებთ პეტეფის ლექსების ახალ თარგმანებს „ლექსი „ხუთი აგვისტო“ დაწერილია 1847 წელს. ეს დღე პოეტის ქორწინების დღე იყო.

იერონიმოვი
პეტეფის

იანვარ პეტეფი.

მარტო ჩვენი როლი პეპარდებით...

ამ ქვეყანაზე უბერებელი არავინ არ არი, არც ჩა იქნება. შეხედეთ, უცე დგას დღეებში. მზე გვიბერდება, მზე იფიფქება.

ვკიან იღვიძებს, ვკი-ვაგლებით გადღის ცაზე ქანცაწვეთობი, ადრე იღლებმა, ადრე ფიორღებმა და ზღვაში წვება, როგორც წერტილი.

ფიორი ფიფქვით მთა-ბარს იღებმა, დრო დაღებმა და... დროც დაბერდებმა.

ოარგანი მორის ფოცანიშვილისა

ხუთი აგვისტო

ჩემსკენ არის ღმრთი, ვკონებ. ვთქვი, რომ შევბც მომგვარებს. ტურნებით რომ დაფიონე ტურნებს დასაქონარებს...

ესვამ და ვფერებთ, ჩიწას ვწაღებთ. ჩრდილი ვარ თუ ღანდი ვარ, — საკონელად ვიბრუნდები, ჩა ვენა, რას არ ჩაეღვიარ.

მკონე, მკონე აბა, მკრი! მკონე, როგორც კინდა შენი — ვინ უყრბაღავს ქვარდაწერილს კონცანს ხალხის წინაშე?

სული გაღობს, სისხლი მღერის. მღერის და მიხარია, კონცით იწვის უველაფერი, მზე არის თუ მთავარა.

მთვარეა ვარ და ვლოცვა გამჩენს. რომ არ მიწლის თროხანს,

ღვინისაგან ვეღარ ვარჩევ ბაგებს დადავანას.

ცა ჰქვებ-ქრელად იქარგება, რაღაც ცეცხლად ბრიალებს, უველაფერი იქარგება, უველაფერი ტრიალებს...

ნისლია თუ მხოლოდ ფიქრი, თუ ეს მხოლოდ თეგბია, ვარსკვლავებში ისე მივქირ, თითქოს ბუღბუღებთბია.

ო, რა ტბბბლად ვიკვიცებენ, ო, რა ტბბბლად მღერბან... არაფერი ღვარ მონანს, რაღვან უველაფერიბა.

მეგარე გული, რაა გული, გულია თუ ფრთებია? ფრთობდა, ბბუო, სიხარულით თურმე, ხშირად კვდებანს

იული სენდრი, პოეტის მეველე

1848 წელი, რევოლუციის დღებია. ხალხი მოვრფილდა სტამბის შენობის წინ, სადაც იბეჭდებოდა პეტეფის „ეროვნული სიმღერა“. ამ ლექსს პოეტი კითხულობდა რევოლუციური ახალგაზრდობის შეყრებებს.

მოთხრობა

მხატვარი ბ. შინკაძე

პედაგოგი შოთა არაბაძე

ხარის სიკვდილი

პატარა, კონხა და ახალი ავტობუსი სახე იყო ექსტრანსტენტი. იცინოდნენ, უსარბაო, ჰყვე ზოდნენ ანტელოტებს და უფრო იცინოდნენ. თითქმის ყველას სიხარული ერთაძედ იყო დასული და ამ ერთის სიხარული ყველას სიხარულად ქცეულიყო. ყველა ამბობდა, ამ მხარისგან მეორედ თუ შესხვად მოვიდვართო.

ის კი მარტო მიდიდა. ამ ექსტრანსტენტზე შემტყვევით დამგზავრა. ზუსტად ბოლო დღეს გადწავრა აქო წამოსვლა. უცებ გადწავრა. მერე ახარე უფროსა ბევრი. იმერვე მუშუდებელი გამოშვრა და პირველსავე აქით წამსვლილ ავტობუსში ამოვი რაჯი.

არა, შედის მოცდა და ლოდინის გამოშოგვა აღარ არებდა. ამ ბოლო დროს იქიდან. საითაც ახალი მიმგზავრებოდა — ათასი მსხვი მდიდარი. ათასი ამხავი მოქონდა ყველა ამხვდელსა თუ ჩამომხვდელს. ღოდნენ ერთმეორის საწინააღმდეგო და ერთმანეთის გამოპრისხავი. კაცს თავსა აუზნეოდა — ვინ მართლად ამბობდა და ვინ არა. ამ მხარისგან არც თუ იცნ იშვიათად მივარდა ვერცხერნი, მიდიდა სახაგო, მსუბუქი თუ საექსტრისი ავტობუსი.

ბოლოსდაბოლოს, იმ დღეი შუაღდის შემდგებ, აქო თავის ნაგვიანს დღეებთან ავტობუსიდა, საკრად ჩაივალა თვითონ. თავისი ფეხით შემოქცეოდა კი ვარც კუბურ საქარეფლითა. იბტერის ქონდა საკუთარი თვალთი ხილვისა, საკუთარი ფეხით სარბილისა, საკუთარი უფრთი მოსმენისა.

გზა მდინარის საპირსაზღვრე მიდიდა. შავი, ამღვრელი და გაცოფებული მდინარე თავაყმობდითი ჩრადე ტრანხისა და ლოდინის. შხორდა, ყვეფდა და ქაფდებოდა. ირავლეთი ქაფალი მიხვით იყო. მთავალი ზებეით ტანდამქმებულთ. ხასხასა და ირავლეთ ყუარლავი. ბროტინით აღდგო აღმართებში მთიი ავტობუსისა და სრიალთი გადმოყოდა ხეობიდან გამოვარდნილ ძალამოსაბებულ წყალბეი.

გზა მიხვეულ-მოხვეული, აღმართ-დაბარათინი იყო. პერი მსუბუქი, კაცმა და. გაცოფრებული მდინარე ამღვრელი და ადიდებული. ავტობუსის კარ-ფანჯრის ზოგჯერ ხეია ღლილი და წანი ტრტოლოდით იღვრებოდნენ და ფრთხილად ესპანდებდნენ მორჩიოებს. ზოგჯერ გრძელ ღვივარში შეჩაღებულ ავტობუსი, მგზავრები დეაქრებოდა შემოჭრილ უსროტებს ხელს ჩასატყუნდენ და... ფრთხილად, დაეშუშლად, დაშეშეწინად ფოთლები ახოვლიდა ხელში.

გულმა აჯრ დაანება მეტი და გააჩერებდა ავტობუსი. შოფერისა და ექსტრანსტენტის მალდობა უფრო და კყოლი მგზავრობა უფროცა. დაძრული ავტობუსიდან ვილაყებება დაფიქვის ხელი.

აფიქრებული აუყუვა გზის. მიდიდა, ვარცმის ავიდებოდა. ირავლეთ ხარული სიხუმე მესობს. მკვდარად მდურბარებს მდინარის სხუთი არაღვდა მზოდოდ შენის ტარეკ ასული შუე უხველიდ იტყუნებოდა. დეცემობა სადამისაობის ახილი შეიცვლებოდა. დასკენ, ვაფოდინდა და ხალხი ბოლოდნდ შეფხის.

სამაქნაო გზიდან გადასულია და ფეხლი გზით წავიდა. მზოდოდ უფლი არ იყო. მაგარა გზახილიყო მახს მდღეფარა და ჰარდა ახვი ხილავეკ ხიარდული. ნაზაურისა ზერ ტედიდათე ატარა და მერე გორარე აუყვანა.

დაღლილი და გაციფულილი ლოდენ ჩამოქდა. პაპირის მოქცედა და გაახლდა. ხილმა გული თუ ღლიტვები აუწვა და წამოახლდა. გაყურებდა. წინათ ასეთი რამ არახოდეს უჭრენია. კიდევ მოქანა, მწარე და მწელარტ ვეო ქონდა პაპირისა. ახლა თითქმის მოქცეულს დიდხანს უყდებოდა. ხედა და თანდათანობით იწვოდა პაპირისი. ცუცხლს ფერადი ფარავდა და გამოქვინავდ ბოლი მისი ხასის პირდაპირ ნელა და მალა წელმარეწებით მიიწვდა. ახლა მიდამის გახედა, მის შემოგარენს მოავლეთავალი. ირავლეთ ერთფეროვნება გამგედბულიყო. უჯვარდა — სახელის სხეებზე ხომ ეკაცი დაგადგებება ხილვე თვალწინ, თითქმის ვარცხელე დაინახავალი მისი სიცილსა, თუ მოძრაობის. ასევე მხარის სხეებზედაც. მაგარამ ეს არ ასხეებდა და იღინდენ — არახლდ თვითონ იყო ამ სუბის ერთ ღოდენ ჩამოქვინარი და ვარცმის რომ ვერ ხედავდა მის ჩვეულ სხარისა და მოძრაობის. მის უჯვარედა წრეადენ. ეს უჯრე აჯვადედა თვითხასი, გადახსავდებოდა ტენებოდა. მკვდრული დღობოლი დაუფრეულიყო ირავლეთ და ყველფრისასთვის უნიარო ფუხის გადფარებინა.

— აუუუ... — ხმა გადავლეთი მივებს, ვარცხენა და გორაკებს. მუყვიარის დატებოდა დაბრძოლად უკან.

აღარ დამქვარა. თითქმის ამ ძახილის ხმას მიხვევებოდა, ფხის აუჩქარა, კიდევ გადახასია რამდენიმე გორაკი. მიდიდა ნაუანა ალაგებზე, უხანე მარჯვ, რამდენადა იხვე ძაღლებზედა ქონდა ავტობუსი დასავსებული სამხეი. ოდესღაც გაყოფილ აბოტოს ახლანაყარი ხე წამოხვარებო.

მერე ერთხანს ახლის მკელი რომ დანახა, ვიარინდა, ფეხის აუხერხდა უნებარად. თითქმის რადე არახვევებოებოებო ხედავდა და ენობოდა მის არახვევებოებო უცხად არ გამქვარელი მოჩვენებისათ. მისთვის ვარცა სხვა აველიდობი. ვიარინდეს ხედავდა და ადასადერს გრძობდა. მარტო მუხს კაცის ხელები მოძრაოდნენ და უნა აღდებოდა კიდევ. დიდხანს უფრებოდა თვალბე. ვიარინდებოდა, ძალიან დიდხანს და მერე, როგორც აქნა, უწადინოდ იხვე წინ წავიდა.

ხილავდა იხვე ძველ ნაჯვარზე გაიყვნა. მისგან მოძრაობის სამაქნაო გზა ჩანდა. შოქი შარსოვრი ასევე ნახავს უცხად შემოჭრილ ნაჯვრე ძველი, რის დატყენილი ფოთლები უწოდებოდნენ. ოდნე შეიარევენდ, თითქმის წამოვლინს დაშობენ, მერე მიხუმდებოდნენ და მწყებოდნენ ერთმეორეზე მიერლები. გზა ახლა აღმართს მიხვევებოდა. მისიასიგითი მწყანედ ხასხსებდა. იოლაღებზე რამდენიმე ცვტარის ფარა ჩანდა. მთიანეთში შეტყენილი ფარა ხელა მოძრაობდა.

ძაღლების ყეფა და ღაღაღი, მგზავრის უჯან რომ მომყვებოდა. განწავივით ვიანმად მივებს დუმილი. კვის ნატებებს თუ მოხილდებოდა, აქედან იქით ცხრადა. ახლა ძაღლებს სხვა ძაღლებზე ენატებოდა და იღვა ერთი განიასი. ამოვდ ცხებდა დიდრის ქვებს, მაინც ვერ მოვლიდა და სიტყვიერად აჯვარებდა. თვითონაც ვარცხერებოდა:

— ღაუფუა...
შხარებდა, ბროტინები, ტრტები უფრო ვარცხენ უფრდენ. ოდნენ ეს იყო. რომ შოქ მუა მდებარე ხეში ვერ ჩასულიყვნენ და მერე მხარის ვერ მიხვდებოდნენ მათი ხუდარობის დამრდევს.

— უფრინებო, უფრონო, ცუდიანებო, უცულონო, თვითონ და უფრო ძაღლები, — და უფუა...
უფრებოდა და უჯვარდა. ამ სულმსუბუქი მდგურებში ძაღლებისათვის მთავარი იყო ყეფი და ტებე მოდიდა. ოდნენ ყეფიდა და ვისთვის — სულ ერთი იყო. იქნებ არც მგზავრ და მტკარი არც ქვრდილ და ირავლეთი იყო, მაგარამ მაინც უნდა ყეფეთო.

მერე იხვე აღმართს მიხვევებოდა გორაკდორ. იხვე ძაღლების ღაღაღი მიყვლებოდა ოდნე დაღლილსა და ჩაფრებულს. ის იყო შედგა კიდევად ფეხის მისი თავზე, რომ შეივრ მოხილანა წამოვიდა მგზავრი. ცალ ხელში დამშუფენილი საწინარე ექვარი და ცალ ხელში მათიხისათ მამქონდა. ქრდოვლიანისა და მრავლიანისათვის მკოდნდ შექვლი თმა შუბლზე ქონდა ჩამოყრილი. ერთმეორის პირისპირ შედგნენ და...
— მამუა!
— მარტა!
დაღვებოდნენ ერთმანეთს ერთხელ. მეორედ, მესამედ, რააკის უფრო დღდებოდა დამიქვს, მერე იტებე მოიქცებოდა მამუამ „არასი“ ამოვიო. მარტადა „ფარისი“ კოლოფი. ვაცინათ. მამუკას უფრის ბიძალი ქონდა დაღვრებოდა და უმუშუბულიდ. რანახალი და ქრხი იყო. ცხრაბი ხალხს ნაოყრად გათვრებოდა მისი ფეხები.
— მამუა, შენ აქი ხანგალონი უნდა...
— კარგი, თუ მის ხარ... გიტყვი, უნიკობს გამოვარდა.

— მერე, მამუა იცი, მოკლავენ საყუდურებოთი.
— ვიცი. უნიკობს უყოფდებოდა სამართლიან და უსამართლო საყუდურებს.
— ახლა ხათი?
— უფრისის ნაქები მხარისაქენ.
მარტამ მოკლვის უჯანა ჩინიდან არვის პატარა, ბრტული ბოლოდ ამოძარცვინა და ნინის მოვებო შეტოვანა მამუკას. მამუკა მისწვდა თავის ზაონი კებს და მარტას ვაოცების მიუხედავად, იქილ...

ზუსტად ისეთივე ბოლო ამოღო. მხარით ერთიმეორის მიხედვით და ხანაზარ აუტედათ. მერე ჩამოსხდნენ.

უცხად წამოვდა მამუკა. ბოლომდე ხელი მერე გაიშვირა, ხეობას გადავლიდა-გაძლიხდა, ირგვლივ ნელ-ნელა შემოვირბოდა, შედგა და შეესა შეხებ. მარჯვად წამოვდა და... ბოლომდე მოსვლას მცირად, კვლავ ჩამოსხდნენ.

— უფროსი ქალ-ვაჟები გამოვატარე წელან, — უცხად მამუკა, სოფელში „გრძელ ვირს“ თამაშობდნენ დაღინდებოდა.

— არავენ შემეხვედით. ძალბუნდა ამიტვეს მხოლოდ ერთი ახლი, იქ, ცოტა ქვემოთ, — ხელი გაიშვირა ხეობისაკენ — მომეხვედით და მივედნენ მეთრე გირადან თეთრი და შავი ძალბუნდა.

— საყარა, — მამუკას გაეცინა, — დღითი ცოტა მანძილზე მანქანას გამოვყავი. გზაზე ვერბის გარძობა რიგა მოდიოდა. უნდა ვხეხა ახა ამხავი დატარებდა; შოღერმა მანქანა ააფარა. შერე არ მომიკვდა, უტრებს არ აპარტუტუნებენ ვიბრით. არადა, არც მანქანის საფარი ჩირბილდა. მამონ მამონ წინმგვიძმა, აღბათ იფიქრა, ცერე არ უნდა წრიახობდა ისეთი ურთიანი დაიწყო, მთელი ხეფასა შეიძრა.

გამქმუნდა და წუთით ირვედ თავის ფეხებში წაიღო. — ახლა შევთა ქვეყნის შემქმნელს ვაჭარბო, მამუკა...

— მამუკა ბალახებში გაწავა. იყო ერთხანს ასე, მერე წამოვდა და თქვა: — ამინ!

ცოტ-ცოტა მოსვდა ის ცივად გაიხუნდნენ. — დროა, მამუკა, — ცოტა ხნის შემდეგ თქვა მარტამა, — შენვედ მოაქმუნე ზუის ახლა. მცირედი არაყო მთავრირიონი, ხომ, გრძნობ, რომ ცხადა...

— დიბ, ცოცა, აღბათ აჩადა ვაწვიმდება კიდევაც... ირგვლივ ცოცა სიცივეა, — მამონ არაყო მისწრაფა, ცოცა შეგარბობს, ცოცა შეგახურებს. და არადაუა შეგახურებებს.

ერბულზე მთელ მიმარაგებს ირგვლივ თალო. შეიძეს, ძალიან მთელ მთებს და ხეობას სწვდებოდა თუდასწერიდა მთა მთადა ირვედ ხეობაში ვერცხლის სარტყლითა ჩავარდნილი მდინარე.

— მამ შენ ვერბის არტული მისიკობს, არა? — ზედა თქვა უნდა.

— რე აქეთ, ხედა აღრე გამოხურებდები, ვიანი. შეიძლება ჩემი მამქალი ვერც მივაწოდო სტუმარს. სადმე უნდა ვაგაივდო ღამს.

— კარადა, მარტა...

— იყოსებ, მამუკა...

გასცილდნენ ერთიმეორის. მამუკას მათი-მათი და სანქიარის ისევ ხელით მიჰქონდა და პაპ-მამა მიდიდა.

მარტა თავვედ დაუშვა, ახლა რატომღაც სოციალურ ცნრების მოზღვაების განძინდა. მოკლებულ ჩასტა და ხეობის სათავისან ჩავდა. აქედან იღებდა მდინარე სათავს — ქარ კიდევ ძაბარო-ქაბებში, ვიებებრბოდა ლლიაბებში მივებრბოდა ახმარბო.

სოფელი დანახა და იქით გადავიდა. დაიარა აველით. ბანიდან ბანზე გადავიდა; უჭრად ვერბი, კარადან კარში, უკვლავ შეიხედა.

— მასამქმელი!

არავენ გამოვსახა. გამოკრავდა უნდა დიდი და უცხად ვერბული ფრთების მარტულით უცხად გაგარბდა პერბოდა. ბანზე ახლს ფრთხილად კარბოდა უნდა ენახა. ბანზე ნაწილი ურბე შეიხედა წეს. ურბის კიდევ ბოლო იღო. იმ მთების იქით მარტულზე ხელით ქაქსებდა ქაქსე შეიხედა, კედლი მივრავა, ფეხის მკაფიები ეგთავათა, თავი თქვა და ვერბული თუთახებოდა. შავი ვაიხული თაფლით გამოკრავებოდა იუერბოდა.

გამკრავილდა და წამოვიდა, ისევ მოიხნა სევდა და ვერბი, მამუკას შეხედობად რომ მოყვებოდა. გული დაუმტეხდა და გუნება დაეხისა. და-

ფრეხებული და თავსაბილი წელა მიდიოდა. ისევ დანახა სოფელი და იქით შეტრიალდა კვდა.

მივიდა და დიბახა. მოხუცი კაცი ვაწვიმდა. გამარჯვება თქვა ახალმოსულმა. დახმადურმაც გამოკრავილდა უნახსა და სახლში შეიტაცა. მიხედას მდინარე და გამოხილი დამაკაჟე ქმინდა, მაგრამ მერე კი აჩქარება და ცნობისუფარობა დიდყო. ჩანდა, სტურბის მოსვლას დიდი ხნის დანატრებულ იყო.

ვაწვირა არაყო ჩასხა, თანაც მოიბოდიდა, დიხასობის სხვაც წავადა და ბერის ურთუბრის მივტარა. შემდეგ სტურბი დალოცა.

მიხედას ვაწვი სვეტებ-სვეტები ჩამოყალა. მერე ხელის ზურგად დანდა გაიღვი-ვაიღვიოდა დიდ-ბოუკი და ვაგვილიდებოდა უღვი-შეხებო.

— მერე სტურბის მამუკა ვაწვი. მარტამ უკლმო მარტა საბოქმედი, რაღაც თქვა კიდევ. შემდეგ პირვე მოყოფდა ვაწვი და პირში მწკრივად მიმოვიდა სიბო ხიანხა.

შენახე ვაწვის შემდეგ მასამქმედა თქვა — ახლა მერე სოფელს ვაგვტყობო.

— არა, ნუ დაუტებთ მერეზობებს, დრო არა მავსე და უნდა ვაგვიდო.

— ერთი ჩენარის მოხუციდა არის, იმისათვის მინდობა დაქმნა, — თავისთვის თქვა მასამქმედა, მერე შეხედა სტურბის, — იგი, ძველი სიბერე მით უფრო უკაცობა და უსტურბობა, ძალიან ძველია...

— შეიძეს დარჩენა აღარ შეეძლო მარტამა.

აღდა, წამოვდა მასამქმელი: — კიდევ დარჩიტობა ხანს, კიდევ დადითო, კიდევ რაიმე ვაწვი, იროდ კილბაპაქოთ და თუფინე უნდა დავაღვიყო, — ეუნებოდა ხალხს და სტურბის დანატრებულ მოხუცს.

— არა, ახლა ვეღარ დავრჩები მეტ ხანს. აქეთ რომ ამოვივდი, შენს უნახავდა არ წავალ.

— ახა, მარტა სიტყვა — სიტყვა, როგორც ფოლადი, ისე ვაუკვს სიტყვა არ გატყდებოდა. შენი მოდიოდას შექმნა. იცოდე, არ დადალოვდა. საქართველო შექმნა მინც ჩამოაღვივდა უღრბოზე და მერე კარგა მანძილზე ვაიყო სტურბის მასამქმედა.

გამკრავილდა ვაუცა გზას ქვეითი. მიდიდა ზოგან ახლად ვაუცანად სანაქნაო ვაგუ — ზოგან, ენაც ვაუცა უღრბო. მის გვერდზე მდინარე დიდენდებოდა. ზოგან ვაგვირებებოდა, ზოგან ვაგი-რიგული. აღასად ჩანდა მდინარეში ვაგავებებოდა ლლიებო. მათ სანაცვლოდ ავიტყობოდა კლდის მტყობანი ქვეით ამორბოდასვენდნენ იმ სითიეროდან, თითქოს მრტებელი ხელიდან ძვლები ამორბოდა.

საკაო გზა გამოვიყო ფრეხი წასულს და დახლოვდა გაახსნა თავი, ახლო წასულად მცირე მანძილად ქმინდა დარჩენილი. დადა და მერე სოფელს პირველ დაწვა ბალახებში, რადაცინა გულდაძმებოდა.

კარგად აღე ქმინდა მუხლებიდან ქარი ამირბლებული, რომ, კდობლი: მის სიხვედრს მოქიე-ფრეხი შეიხედას. მხარბობა და სიცილი იღებდნენ იმეარბობას. უცხად ვაუვლეს ტაქლა, დაანთი ცდესელ, დაღვრეს გარბო, მანქანადან ვაგმო-თრეული ბოც ჩაიღვრეს შუაში და ქივიდ დაიწვეს.

შემდეგ ერთი მთავანი ფეხისდავლიხსვენდნენ რომ უკვლიდა, მერეწარა მარტა დანახა და ვერბი უკვლიდა. ამხანავებდა მიბრუნებულა მის ურბანა მათ:

— ერთი მთავანი ტურისტები კიდევ აგე, ა იქ დასმინებია!

მერე ირმა უფრო შორს მანქანით წასულა მოიწადინა, სვეტი შეიწინადალდნენ.

— არა, ისე ურბოვდა ჩავალი და ენახავო, ჩაღვი კარგი სოფელიაო, ამხობდნენ იმ დღეს, — არ დაიბნენ იმ რამა.

დასდნენ მანქანაზე და წვიდნენ, სვეტმა ქიე-ფი ვაგარბებულს. ქიეფის შემდეგ ხელბოლ ვადა-

ხვეულები სიმდრითა და ღრბილით ვაუცუნეს გზას. „სოფელად დღის სიბოლქ მძივებს, როგორც მერე“ — ვაიფრია წარბებს და თავებზე დაწვებუნება თითქოს ვარბილდებოდა. მთავი ცე არ იბოდა იმ მოთახლებ დამეგარ მარტა. და-უღვდარა არბუნეს ვერბო-დაწვედნების დეკუ-ლი და თითქოს მოახტეს. დაწვედას ლმუხებო-ნი ჩუმად და შეუქმნებულ მინდრებებზე და თავის ვერბო კავაბობდა.

ფრთხილდნენ ღრმად ქმულაღვივდნენ ცნობით და აღარ აჩარბებდნენ ურბანს გალხნა. ზურგისა მწიროწილი მარტა, სასყიდლებად ვაწვირებოდა თახ-ობახება და ვიციტება. ნახანარბა მთებით შემო-საღებული ერთხანს რომ ავლიებოდნენ, მერევედ ერთიანად იღვრდნენ ცაზე თუთახბოლად არბული ღრბებში.

გამკრავებულნი დღის საღამოს ხანი ჩამობღვა-ციყო.

ძილ-ბურხანი ვაიციფილს რაღაც ჩაქმი ჩაქმს. ხმა თითქოს ქერ შორიდან მოდიოდა და მერე და მერე მძღვარებოდა, იროდ შემდეგ, როცა მთლიანად ავიყო ამ მხებით მთს არახსა, იდუგებოდა წამოსტა აგანი.

დანახა, ფრეხები მოსულდნენ, ერთ ადგილზე შეგარბოვდნენ, ირწოვდნენ აქეთ-იქით და სან-ვაიხობელი ზეზული აგებნათ.

გვიან იარბა, რომ წინად დაჯლილი ტარბის სისხლს აუშუღვლიანა იმინი. ნახსილბო ადგილზე შეიღო პირბუტეს არც აქმერად ენდავდა თავისი გუნდისსაბავის და ღრბილც მთითვის აუტებოდა სწორედ.

მარტა წამოვდა და აქეთ-იქით ვაიციფ-ვაიციფოდა.

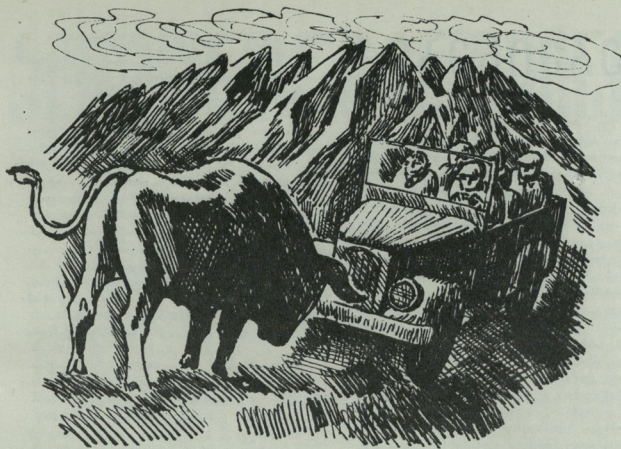
ფრეხებისად მომობრითი ბუდა ვაიხილყოი უშავაზე. ბუტუნებდა დღით და თამბი, ბუტუნებდა ვაქა-ცურება და ვაქა-ცურები ხშიო. ფრეხებისათვის თავის ვაწვირება რისკფრეხი იყო მისთვის, ანი-ტყვია თუ იყო მთავან შორს და მარტოდ ბუტუნებდა, ის ანიბუტუნა არ ავგებდა მათ ზეზულს, მაგრამ მერე და მერე რომ აღარ აჩარბებდნენ ამ მხარის შეუქმნებას, ვაიციფებოდა წამოვდა მათკენ. შემდეგ დარბა მათ, ურბინა სუცუებას და ვაიციფა იქიდან, ცოტავე თეთროვდა ვახსია ვაიციფ-გუნდებოდა, მარტამ შემდეგ კონდარტობელი შე-მობრუნება უნდა. ვაიციფებოდა მოვიდა მასამქმე-ული აღაგუ, დასუტნა ნახსილბარი ალაგე ერთხელ და მერეც. შემდეგ მდომიდობდატრიალდა და ფეხი ვაიციფ სისხლან მწიას.

წელადელ მოტირალით ვაიციფ პირბუტემა, ფრეხები ერთიმეორის მიუკლებოდა დანდა მთავად მოვდნენ გზას დაწვიულებოდა-დაწვიულებული. კუ-დებ მთარბებოდა ატრიალდებოდა და ვისიხობი-ლებს მათხს ეტაბებოდნენ. სასვე ცურები მტკენე-ბივით დაკვიდებოდათ და ერთიც აჯარ იხედებოდა უნდა.

ერთიხანს უფრო ჩვეს წასულ ფრეხებს და ირვან ვაიციფი იბოდა ვაწვილდა, მერე დახდა ფეხებში სისხლან ბუბახს და ფეხი ისე ვაუც-ვაიციფოდა, თითქოს სისხლს ვაღვსულას დამბოხო. მერე თავის მძღვარი ციხირი ცსვენდნენ ვაიციფა, დრწინა უფრო მაღლა ასწია და შეხსდავდა ზუის, ერთხელ, მერეც, მესამედ...

ბანში ერეხანებოდა დაუარა და ბურბილ და-ყარა მარტამა. იღობის კეტი ფეხის სისხლზე ცხადად შეიხედა. ვაიციფებოდა და ვაიციფებოდა თითქოს სისხლს ვაღვსულას მამბოხო. მერე თავის მძღვარი ციხირი ცსვენდნენ ვაიციფა, დრწინა უფრო მაღლა ასწია და შეხსდავდა ზუის, ერთხელ, მერეც, მესამედ...

— მუჟუ, — იყო ახმარბული, გულის დაღვირ-ბული შეიხედავა ზეისარბის, კილბისთვის რა-ბის შეიხედავა. ზოდა, იგვა ასე, ვაიციფებოდა თა-ვიციფი მაღლა აუფრია, დრწინა უფრო მაღლა და ისე შეხუდა ზუის. არა, ის სვეთა, სრტადებ სვეთა, ის სვეთა-ბუტუნები და მწიას სხვა ჩხებია და სხვა, იმ სიხარბ-სიცილბოდას მონდინარე სიცილბოდას რომ აჩარბე ქმინდა სათავით, სასციყო, ის თავის თამბილბოთვან ახსლებოდა-მარტო მეთყო. დაიბდებულის ზე-

ილ. ბუბუნი იყო მომის სისხლის დანახვისაგან გამოწყვეტილი.

ნამტარალევი ხმა მიტებშემოვლილი ახლა უკან ცოდებასავით ბრუნდებოდა:

— უუუ...

ბუბუნი დაიწყო ნახსილარის ფეხები გა მოხიზა. ღონეშობიტებული უსვამდა მიწას ხან ერთ, ხან მეორე ფეხს მონაცვლილით. უტრებოდა და შოლი, მაგრამ ჩან ვაჩუქებდა მისთვის რღილი-გამეჭო მყოფდებულ მტერთან და ისიც როგორ მტერთან.

ეს ხარი იყო, თავისი მშლავი კედლი რომ უხანაყლდა ზურგს მიწას. უტრებოდა მიწას, მაგრამ ბოლოს მიანტ ტუდებოდა. ვერც აქ გაუძლებდა ერთი ხელის დადება შოლი ნაიალდარ ბუღას.

უკან ისროლა მილიდან ავლილი პატარა ნაწილზედა დაუქვამებულ მიწას, ხან ერთ, ხან მეორე ფეხით. მიწა ზურგზე ეტრებოდა და შერევა აქეთ-იქით ცურავდა მშინავე ბუნეზე, მერე ნაწილი იტრებოდა ისევ დახლა, ნაწილი კი ისევ იტრებოდა მის ფართო ზურგზე, მეორე მის დარჩენილად მშინავე ბუნეში გაბნეული დაძმურად მონანიანდა ბუღას ფერდებზე.

ალაჩრის ხედავდა და აღაჩუქვის გრძინობდა პირტუტვი, ერთიმეორის მიყოლებული ბეღტები არღუნისაგან მიფარინავდნენ.

გამორტყებულმა ცალი რქა მიიტაცა მიწას, ამან სულ გაავრცა პირტუტვი. უფრო გაწიქარება ახუტუნდა და ცალი მუხლით ჩაიწიქა. მეორე რქა იშხარა ვაჩუქებოდა, აფხრია და დატრიაწა შოლი. წიწია-უგულა დატრიალდა.

ერთი ხელის დადება აღადანებული მიწიდან ერთიანად მოთხარა ზეშბითა და ფეხებით ბუღამ და ნაინდერაღს დააფერა სრულიად.

შეისდევ გაკეცა ზეირი ნაწიქის სუკვირის ხმამ. ხმამ მოტარის თხოულობით მოსძვრა ციკადი და მოსახვევადან ეშუაპეითი გამოქვია „ვილიოს“.

ნათრებოდა მჭავრებმა რა ნათეს მობუღარე-ვე ბუღა, უფრო გამოხარულდნენ. გვიან ვაღმრ-ახვევადან ნაწიქანა და ბუღასაგენ წარბოიყვანეს ნელა. წიწიადა წიწიზე ღლიწირე დაამუდგულდნენ და მერე თითქმის ნაწიქანას ექნეს წამსკდომი, აწარბიწებდნენ და თუმცა ნელა, მაგრამ მიანტ ახეთი ყოფით, უხალავდებოდნენ რქამოტყბილს, დაშვარსდა და მიწისათვის ჩამხვევარ ბუღას.

პირტუტვის კი აჩაფრინო ესმება, სრულიად აჩაფრინო, აჩივდა რა ზღბილი მისი გაბნეული. ითვ-ვა განჩინება-გარჩაბული, რქამოტყბილი, ერთიანად მტერთია და მიწით დატყბილი და ისევ ძვე-

ლებურად დასტყვროდა მიწას, რომელიც ერთიანად მოთხარა-მოიჩიქნილი იყო და აღაჩუქვი ეტრებოდა არც შოლის სისხსასხსა და არც იქ ჩადვრლი სისხლსა.

სულ ახლოს, ორი-სამი ფეხის ნახეზე მიუახლოვდა ნაწიქანა, მერე ათუბუხ-ბუღადა და გამაყრუებულად მიაყვარა მისივე ბუღარდებო.

ჯონახსხვევრევით თავ-ტრით მუქს მიბრუნდა ნაწიქანასაგენ და ისევ ახუტუნდა. წაწმულვა რქა-დატრებოდა და დატყვროდა პირტუტვა, ჩაიკა საცურად და დაშაქრებულ ამხარდა ნაწიქანაც ბუღამ კვლავ ბუბუნი დაიწყო მიწის მოხიზა, როგორც ეს ფაფრთხილზედა ჩაითვლებოდა მეტოქისათვის. უფრო მეტად გაბრძნა და გაიცინეს ნაინფარებმა მჭავრებმა და ნაწიქანაც უფრო ახლოს მიუჭირეს მოზურავებს.

მათი ენობარბობილი და თან იქცევდნენ. მჭავრე უკან-უკან დაიხია ბუღამ, როგორც ისე, რომ ნაწიქანასთვის თვალთ არ მოეჩურებია, თითქმის მის ყველად მოძრაობას ზომავს და წინისი. მერე კიდევაც ბეირიდა მტრებზე და ვეფრებუ დაჯდა ამ მხარეს გახდა, სათაყ წელად ფურჩი წაიდუნდა და სადაც თავისი ადგა-სამყოფელი ეგულბოდა, შემდგომ ათვამალდა ბუღამ ამ მხარეს მიაყვარა სწორად.

— შუუუ...

ტუკივებოდა, მივებს ჩამოწოლილმა დრებებმა თუ ნიწილმა, მიდამის ნელა და თანდათანობით რომ ახუტებდა თავის თვალშეუღელ ფარდას, და-საწვრებს მისი ხმა და ისევ უკან მოუტრუნეს — ხმაწვეცვლილად იღონდნენ.

— უუუ...

თითქმის დაღვრის უფლისი, ნაწიქანაც ისევ შემოჭარა წინადა და ისევ ცოკისწიკითი გაუჩერდა წინ.

— ჰიიი... ჰიიიი...

— უუუ...

— ჰიიი... ჰიიიი — ერთხელ კიდევ ამოვიგინეს

სილხასაგან სახმავტროდ დღმარებლ მთაია და მე-ტრ მიუჭიდნენ ძველებურად.

პირტუტვამ აჩრავდა უკან დაიხია და მისხანვე გაბნებოდა მწიწივ დაჯდა არადა არ იქნა ნაწიქანის მოზურავა. ისევ თუბუხით დაჯდვა წინ.

ახლა მისთვის მკელი იყო, დახო, მკელი მკელი წიწია-უგულამ რომ უფლის სასხვეტბოლს, როგორც დასტყვროდნენ დრო რომ უნდა შურჩილის და შუბზეც უკელი გამოაღებოდა. მაგრამ არც პირტუტვი დატრებებს თავის თავ-ციკისს ცეკრ ითვლდა, ცეკრ უნებრად და უტრბრებოდნენ ვის ემე-ტრბა ითვლდა ხიცოცხლის განჩრება.

მოულოდნელად შემოტრიალებული ბუღა ნაწიქანას დატყვა. შემწმული მჭავრები, საწმუღებს მისადუნდ და ვერაფერი მოხიზრეს შერე-ვილისმა“ ამობრბინა და ბრბრბინი ასრიალდნენ მიწაზე. პირტუტვაც განჩახა ფეხები და არ იხია უკან, იღონდ ევაკა იყო, რომ მისმა თხმაც მისდაუნებურად ვთხარეს ვიწა.

გამოწვევა მიტრებული იყო და ახლა უტრბოლ ვერ გადარჩებოდნენ.

აწვევოდნენ ერთიმეორის და მკამბანდნენ, ნაწიქანის თუბუხს გადასწროდა ბუღას გმინა თუ ბუბუნი.

უცნაური შეგრძნება, მის ტან-გვამში რომ ჩაბუღებულყოი, დაუნდობლად და უწოწოლოდ ამთარახებდა მარტახს. თითქმის ეტხობდა კიდევაც გაეცუტებინა რაღაც... მაგრამ რა და როგორ. ეს ვერ გაუარზებინა ბოლომდე და იყო ასე მოწყალო-ბუღავითი ერთ ადგაზე მიშვული, ადგილიდან დაქვარა ხა არის — ისიც ვერ მოეჭრებინა.

მერე ისევ თვითონ დაიხია ბუღამ, ბუბუნით და მტრები მომჩრბითი განჩრდა. ისევ ბუბუნებდა და თან მიწას თხრდა ფეხებით. თვალთ არ მოე-შურებოდა „ვილისსათვის“. შემწმულად შოფრის უნდოდა როგორმე გასკლიოდა ამ უზღდრებებს და წინადადამა ნაწიქანა ადგილი.

ბუღამ დაიწყო და ისე, რომ ნაწიქანა ისევ მის-კენ მოიღოდა, უფრო მტრე გამოეწვევებოდა დე-ტვა. შემწმულად მჭავრე ვაღმბრებდა ნაწიქანადან და თავკუდმდგდებოდა გაიქცნენ უკვლავ ადრე შოფრით ვაღმბრებდა.

ხრამის პირზე უღმადა აჩრავებულმა ნაწიქანამ, წინა ნაწილი აქვარა ბუღას. ისიც კი აჩრავებული პირტუტვი თან მიწაყა აჩრავებულ „ვილისს“ და ორბინე ტრალით დაგორდნენ კბილედან მდინარისაგენ...

თავაშეგებელი მიწაყა არღონი რაღაც უცხო სხეულს, ამხარდა მის ირავლევ და თვითონ აქვდა დასაშურებელი. შოფრის დაველებული ტალღები მიწაყად და მოაწვდა სანახვერდო წაღმ-ჩააღმლ ნაწიქანას, ჩაიარა როგორმე დეარა. ადგილიდან, წინ გადგომ და მერე ცოტა ქვემოთ ლოდებოდა სავსე უტრბურებში ჩაიხვია-ჩაიხვითი დეწმულა და დატრებოდა.

ჭემა რომ ვერ უტრავილიანდა, უფრო აჩრავდა მდინარე, ბუბუნის უტყვა. შერბრება არღონი, მიღა და მოგვა, ირავლევ დატრებოდა „ვილისსაგენ“ ზუს ჩაეკლიოდა, მაღლა და მაღლა წამოიხ-და და იღონებდა ნაწიქანას მთლიანად ვაღებუ-ტრებოდა, „ვილისს“ მერეც მხარეს წაღმლ დასკან-ენდა და უწინადე შემოტრებულ წაღმლ ვაწკანი მივიცა და უფრო მეტადე შურებოდა და ტრალი-ტრალით გაიცოცა წინ; რასან ერთი ძემა უყო, მერე და მერე სულ გაეცოცა მდინარე.

ერთხელ კიდევ ჩაიხვდა ნაწიქანა მდინარის სავსე ვაწკანე. ერთხელაც მიწაყინა ვაღებუდა სავსე წელისათვის, ერთხელაც კიდევ ვაღებულობის იგი და ეს ხელისშეშლა და გაეცოცა დეი, თონდა წამოიჭრა კოვლილი, როგორც კი კოვლილი.

ისევ შემოტრებოდა ოღონდ მდინარე ტალღები. ჭერ ათახიხდა და ათროლოდა მიწევი და მერე ითვდა ჩანჩქრისაგენ. დაწვევრება წულთ. წულთ თხელმა ჩქირებობას ისევ გამოხიზნეს თავისი მხვევრელის ციწიწილბობა. უკუბოლი ვაღებუ-თა ტალღებთან ეტხობდა საცოდებოდა ნაწიქანა ჩანჩქრისა კბილედან.

წულთ ხმას გასკლდა მხვევრის ხმა, რომელიც წულთს დაფურეს წამოიჭრა ვაღებუარა. დაწინარება არღონი. ისევ ძველებურად მიიღვ-ღანებოდა შემწმული კალაპოტე.

ბუღას კი, ჩამოტყბილმა და ერთიანად დაშ-ტრებულმა, წულთ პირზე გამოხიზნაზნებინა დაშ-ტრებულ სხეული და იქ დაჯარბებოდა.

მარტა მისი კვლავი პირტუტვის წინ გაჩერდა. დაჩრწუნებული იყო, მას წელად ჩაიხვ რომ მოე-

კომუნისტიკური პარტიის ცენტრალური კომიტეტი

გარეკანი
ნომერი 1036
თბილისი

ბრძანება და ახალი მილოქები

შავიზღვისპირა კლანი

მულოდნელად ბრძანებ ჩვენი გავიგონა. ამაში კაპიტალიზმი და დევნიება... საბჭოთა კავშირში იგი არაჩვეულებრივად მოუხდარა მას შემდეგ რაც ტოლმოქები უჩვენეს ფილმი „მანია სიციქლოვ დილა“.

— ვაგრაზი ჩვენც ვუყავს ჩვენი კლანი. — ვაგრაზი პარტიის რაიონის ავიტაციის და პროპაგანდის განყოფილების გამგე. — თავს ისიც უბოლონდა. ვაგრაზი ჩვენს ჩვენს.

ჩვენც ხალხის ვლადიმერ როსინსკის სახელი მდებარეობდა ვაშლი მავიდას უსხედნი, შეუქცეული ცვრან მწვანად და თან მასისწილის სამართლო თავდასახლება უსხედნი.

ვლადიმერის მამა იან როსინსკი წარმოშობით ვარშაველი იყო. 1805 წლიდან რევოლუციური მოღვაწეობის ეწეოდა. ნათელი გინების კაცა და იგი გახლენ იქონია შვილის ბედზე. მამა შვილსავე მითხოვდა. იგი რაზე: მეგინებისაში გულმოდგინების და მეორე — მდამდ უნდა სსო-მეზობლა, რომ ის არის პოლონელი.

1841 წლის ზაფხულში ახალგაზრდა ლიტვანატი, რომელიც სენკვიჩის მიტოვის ხასიათი ვა-მოხვდა, ახი უშინაში რეპროდუციისგან შედგარა ჩაბნ მეთაურობდა. ღამობითი ვლადიმერდენ ფორტის ხაზე, ანდგურებდენ მტრის საკომუნიაციო ზოლებს. აღუთქმებდენ იარაღის საწყობებს: მტრისაგან იტო ღამის მტვრად ღამად შეიჭრენ მტრის ზარზე. მიღობრელთა დივიზიის შტაბის ოფიცერებს მტაცება მქონდა დავა-ღებულთ. ბრძოლა ვაგრაზიად ვაგრადობდა. ვარშაველმა ახლა ვაგრაზის მამაც შეიშობეს და ბევრი მათგანი, მათ შორის რაბის მეთაური ტავად შეიჭრეს. მძიმედ დაჭრილი ვლადიმერ როსინსკი ტუტვითა ბანაკში აღმოჩნდა. მას სკვადრილი მიიღობდა. თუ ვარშაველი შეიტკბობდენ, რომ ის ოფიცერი და ქვედაპირუდის მეთაური იყო. ახეთ მძიმედ პირიბებში. როგორც თუ იდენ გამოკეთდა, როსინსკი მარხედი იქვე ცეცხლბინდ თამაში. მას უნდოდა ვარშაველის წილმა მიიღობინა: ამაში მას ვარშაველი ენის კლანა და საუკეთესოდ ცნობილი პოლონური ოლქობა დივიზია. მდენ იგი ვაგრაზიადობდა პოლონეთში ვაგრაზის და ვერშაველი ანბის ოფიცრის წოდებას — ობერლიტვინანტის ჩინი მისცეს. ავგრაზი იგი მტრის ჩარჩი კლანად კლანის მავარს ცხოვრებას ეწეოდა. სინაჰედენ, რაკავიერებოდა, ისეთი ღამაში არ იყო, როგორც სტელევიტო ოფლისსთვის მოგონილი სიუეტტი.

1848 წელს ობერლიტვინანტი როსინსკი ვარშავის მხლოდობდა ლეგიონიზაში აღმოჩნდა. იქ ფორმბე-ტუ ვარშაველად ტუტვებისგან სამხედრო ნაწი-ლებს აუაზობდენდ.

სულ მოხდ დროში როსინსკი ტუვე ჩარჩაკ-ცესს დაიხლოვდა და ვაგრაზიოდა თაჯის მოქმედების არც ვერშაველმა ეცვა აიღეს, როსინსკი და ანაბერტის და დამბონის ციხეში ჩავეს. საყარის კედლებზე ამოკეთა წარწერა: „ვლადიმერ როსინსკი დაჭრეტის ელოდება“. სკაბის შემდგო-

მი მხედლობს არაფერი არ ჩარჩაკება კიბან-კლანის თავდასახვას. მაალა. თანამდებობის ვერშაველი ოფიცრის შეამდგომლობით მას სკვადრილის განაჩენი ბანაკის მავთულხაზობის შე-ენი თანდათანობით სკვადლიო შეუცვალეს. იქ როსინსკი თუი მოიქცედა. მისმა მეგობრებმა მოახერხეს წარმოც სხვა ვარშაველი ტუვის ვაგრაზი ბანაკის უფროსებისათვის წარედგინა როგორც ვაგრაზი ობერლიტვინანტი როსინსკის, ხოლო თითონ ვლადიმერი ახლა ტუვე სხვა ვაგრაზი შე-სამე თაბის ტერიტორიაზე ვაშლივებულ ქვისამ-ტრეტე ბანაკში ვადაიქვენეს. როცა ამერიკელები მოახლოვდენ, ბანაკის ცვაკუაციის დროს როსინსკი საბურჯაო წინაწარ მომზადებდა სამაღაველი შედგარა თუი ვაგრაზიანი. განასხებულმა ვერ-შაველმა ტუტვების ურბეტობა დაჭრეტის.

ახი ვაგრაზები ჩვენი თანამოსაზრების მო-გარის უკუაღწე უფრო ხანგრძლივი ვარშავის. სამხედრო დღებში მოხიდა და ჩილდობითი მტერადამუშენებელი დაბრუნდა იგი მოხლოდური საქართველოში. ახლა რას აკეთებენ ირავცა. რომ ჩვენი თანამოსაზრებ. ისევე როგორც ბორის მლო-სკვიჩი, არის ბოლოდური მეტერებოთა ან-დობტი და მრავალი სამეცნიერო შრომის ავტო-რი. ტუვე იყო ნელია, რაც სსს კავშირის მცენერ-ბებოთა აკადემიის ვაგრაზი ბოტანიკური ბაღის სკვადრილი ცენტრის ხელმძღვანელობს. გამოთხოვების მან წინაშე დაბნა მუხის ხე ვაგრაზი. ქვეშ წარ-წერილი მქონდა: „ვაგრაზი მუა როსინსკი“. იგი არის მსოფლიოში ერთადერთი ვიზი მარადმწე-ნე მუხის. რომელიც მცირე რაოდენობით მსოფლიო ვაგრაზის რაიონში ვაგრადობებოდა; იგი სულ ახ-ლახან ახლახანა ჩვენმა თანამებრძობებმა და შე-ტობ ხეს მისი ვაგრაზი ეწეოდა.

ახვე ვარშაველი ბორის მლოსკვიჩის თხო-ვას: მას სურს შეიტკობს ცხოვრებდ თუ არა დღეს პოლონეთში მისი ნათესავები. ვერშავის ვაგრაზების — ანისა და ევარდის, ახვე ქა-ლოსკვიჩების — ელენისა და იდვანის შთამომ-ვალინი.

მომუდენო ნომერში „სკვადრილი“ შემუშე-ცნობა გამოაკვეთა:

საბა მლოსკვიჩისთვის შთამომავლებზე

ჩვენს თოჯნას გამოემართა ვარშაველი ბანაკს-ტრი ეტი მლოსკვიჩი და თან ვაგრაზი ვარშაველ „სკვადრილი“ საშუალებით კავკასიაში ნაპოვნი ნათესავების მისამართი შეამდგომინებია. ჩვენ ვაგრაზობ, რაც ეყოფილი.

ახლა სიტუაცია მცირე ეტი მლოსკვიჩის: — ჩვენს ოჯახში უკეთესობის პატვის სცემდენ ვერშავლის სსოვის და გულმოდგინდ აგრავებ-დენ მასალებს ამ დიდ პატრიოტსა და გულად ჩარჩაკ-ცესს, რომელმაც ნაპოვნი ომების დროს სახელი ვაიქოვა, როგორც ესპანეთის ზღვისპირა სინაგარის ფუნდებოლის დამუშავება (ი. ბ. ხო-დინის მოთხოვნა „ფუნდებოლი“). ფრანცოვე მლოსკვიჩმა, იმ დროს ვარშავის

სამეთეს მეთოზე ქვეითი პოლის კაპიტანი, რო-სი პოლონელი ჩარჩაკეთი, თავაწერილ შეტო-ნებაში ვაგრაზი ინგლისის 4.000 კაციანი სკვად-რილი კორპუსი, რომელიც ვარს ერტვა პოლო-ნელის და ტუვედ ჩაიღო ექსპლუაციის მეთა-ური, აღმარალი ზღობდა. ქალქ სულაის მლოსკ-ვი დღემდ ინახება აღმარალის ოქროს მხლო. აქ-ვე შეიშლიათ ნათი ვერშაველი მლოსკვიჩის მუხდარი.

ფრანცოვეის შვილი ლუდვიგი 1868 წლის აქანებში მონაწილეობისათვის კავკასიაში ვაგრა-სახლეს, ამ დღემდ მახვან კავშირის შეუდა. — ჩვენი წინაგაბი, — ვაგრაზობს ეტი მლო-სკვიჩი, — ამერიკებდენ პოლონის ახლოს, მარჯობს მთავრებულ მოგონების ტერი-ტორიაზე. ამიტომ კავკასიისთან კავშირი არც თუ ხი ადვილი იყო.

პირველ მსოფლიო ომამდ არაფერი ვიცოდი, შემდგე ქი ჩვენამდ მოაღწია ცნობა, რომ კავ-კასიაში ცხოვრობენ მლოსკვიჩები — ვერშავის შთამომავლები. ერთმა მათგანმა, ლუდვიგის ქალი-შვილმა იულია მლოსკვიჩისა სახელი ვაიქოვა, როგორც სომხეთი პარტიის მუქეჩავლის (სსსმ) პირველმა დამპყრობმა ვაგრა. მათგან პირადედ უნდადა წავსულა და თაჯის ნათესავები ვაგრა, მარჯობ ამ ვარშავის მუხისაგან იმმა მუხი-და ხელი. იმის გამო მრავალი, რომ ჩვენს ოჯახს შორის ვერ დაშვარა კონტაქტი, ამ ბოლო ხა-ნებშიც მრავალ ვაგრაზს ამ თემზე საუბარი და აი. ახლა ეს წერილი...

ურნალ „სკვადრილი“ წყალბით ასე მეტი-წილს წინაშე ათასებელი კომპიეტებით ვაგრა-ზების მლოსკვიჩების ორმა შტომ იდვან-ნაწილი.

— ახლათ, ვაგრას არის საჭირო ვაგრაზობ, თუ რა იმით შეუდა და ცნობას ჩვენი ოჯახი და რო-გორი მავლობით ვარ ურნალ „სკვადრილის“, ამთავრებს მავტორი მლოსკვიჩი.

ერთი საბოლოო, ვარშავაში, ეტი მლოსკვიჩისთან ერთად, მოყოლილად ველოდით ვაგრაზობს ხა-ნაკარს. ერთ ღამეს ვარშავა მდებარეობს, პაპი-როსი პაპიროსევი ახლოდობდა. ბოლო როცა ტუვე-ფონტინის ვაგრაზობა — ტელეფონობდა არის ბო-რის მლოსკვიჩი, ვაგრაზი ელმარაგოროვი, — იცეს ხელი უკანდავდა და სახე წამოუღობდა. — ვაგრაზობ, ძვირფასო ბორის, — აღდუ-ბითა თუცა მან, ეს მე ვარ, ეტი მლოსკვიჩი, შენი ვარშაველი ნათესავი...

მეორე მხრიდანაც ერთ წაშ დღობილი მოხუცა-ტუტობა შთამოდებობა მტრისმტედა დიდი იყო, შემდგე თა აქეუ საუბარი, რომლითაც მოკლედ ატყობინებდენ ერთმანეთს მტრებზე, დებზე, შე-ღებზე...

— მამ სხე ველით ვარშავაში, ძვირფასო ბო-რის, — ჩავეყრობდა ურბილით ეტი მლოსკვი-ჩი, — ქერ სხე მამოდ მულოდობითი ჩვენთან, მეტი ჩვენ ჩამოკლდა და მოინახულოთ უკვლა კავკასიელ ნათესავს.

კომუნისტური თარგმნის
სტანინსკამ რაბინად და
306548 უიდაგარინიძე.

* დასასრული: იხ. გარეკანი, №2

მოთარგმნელი

ბერი რამ უშლის ადამიანს ცხოვრების გზაზე. მანქანა მიჭრის, თოვლსაშენებელი კი არა აქვს მოცუდა, აქრთალებს მინა, აქრთ-იქით იღვრება ცრემლი... ეს თოვლსაშენებელი უსათუოდ დიდი საქმის სჩადის, მაგრამ, ვაი, რომ არ შეუძლია ასე შევითად იფუსფუსოს კაცთა შორისაც. თორემ თამამად გაგებდავდი თვალწინდელ შორეობს, ჩემს გვერდით მჭდომი თანამგზავრის სულის სარკმლიდან.

არსაზიკსენ

ეს ბილიკი სახელთუფლო მგავს თამარის ქაშაპს მართლაც: აქით უფრო, აქით უფრო სხვადასხვა სვლაა უმთო. შენ სხვ არ დადგარბობლოს, ვთხოვ, მომენდო, მენდე! მენდე! სხვა მაღლი აქვს აქეთ უფრო შენს ნაიჭებებს — ორნამენტებს... სხვა მაღლი აქვს წლებს რინისს სამარხებით სავსე ბაღში; იქ ფუსფუსებს ჩვენი დროის კაჟანდარა ბიტიკაში... ეს ბილიკი ძველისძველი,

ირაკლი გომოლაური

ვერ მომეჩვევი სიკვდილმ...

გიორგი ლეონიძის სტოქსის

შენი ციხარი ვარ, სიკვდილო, მამულზე დაბის მოთვარი, ვერ მომეჩვევი, გულსწელო. ვერ გაიხარებს მწვევარი! ერთას რად მომწერ თვალბუნი, ვებუთუნებ სამი უცვარი — ჩერე მერე, მერე მეგვონე, მაგარი, ჭლის მღვარი. ხმალი ვარ, ელვით ნაპოხი, მერი მღვინე, მკვლევარი, მკაც კი არა, ღმერთი ვარ, სიკვდილო. შენი მძლევარი! მე ოცნება ვარ ერისა, კალაოტის დაუტყვარი; მე სურვილი ვარ უსაზღვრო,

თანდათან რომ იცის კლება — ფარულ ცრემლით, მწველი ცრემლით, ქალურ ცრემლით იწინწყლება... სხვა სავაის ვერც ავირჩევთ, როგორ მენდე, მენდე, მენდე! ვაკურადები შენს ნაიჭებს, როგორც ცოცხალ ორნამენტებს...

მისი მოთახი

მისი მოთახი სავარდოა და საიავე, ვერ მოვიკიდებს ვერასოდეს იქ ფეხს სიავე. უოველ კუთხიდან ლურჯთავალება გაცქერს სიამე, რა შვე, რა სიბოხო, რა ალერსი მომისია მე ამ ერთი ბეწვა სავარდოა და საიავემ. აქ უნდა დღევა მიჩვიო და მიიბეო, თან იბურჩულო: „მეიმედე, ჩემო იმედო!“. გემო ავი — ფეჭის ზღაპო ენით დამაღლო და სარტყელზეც გაქცეული სხვი მაღდური, სულის სიღრმეებს მიმასწავლის ძნელად მოსაგნებს; ძვირფას საგნებთან ის თვითონ მეც მჭერა, მიხანგებს. რა შვე, რა სიბოხო, რა ალერსი მომისია მე ამ ლურჯ მოთახე აფრინილმა თროლფის სიამემ. ვერ მოვიკიდებს ვერასოდეს იქ ფეხს სიავე. მისი მოთახი სავარდოა და საიავე.

ჩაზე გასული მტევანი...

ენტი კი არა, მეტი ვარ! ჩას მებრძოლები, დავსილო, ერთ-ერთი მაინც დაგრჩები, რომ შენს მუჭაქარს დავცინო!

ვერ დავეჩვევებ

გორის ფაზე დგას ერთი თამელი, ჩემი ბავშვობის თანაზარი, იმის ტრექტებზე მე რუსთაველი გულს ჩავუთენე დილა მზიანი... ისევ შრიალბებს ცალად თამელი, მაგრამ ვის შევინს განმარტობია არა მგონია, რომ რუსთაველიც ქართლის მუხსა და ცუცხლს დატოვებდა. მე, ვინ რა იცის... წუთისოფელმა რა ცუცხლის კალი არ აღწინა... მაგრამ მე მაინც ვერ დაიოჯრებ — სად საქართველო, სად პალესტინა!

სიყვარული

არა, არ ბინდ სიყვარულს ველო, არც მამის უფლებას ველო უჩინებელს, და სიკვამ სიღრმით შეაღწეო. შენ სევდა იგი სულს დაუტყველე... შენც შეჩვიე დედა და შფოთი, როგორც ხომალდი იჩვევს ხიფათებს; თუ სიყვარული უშობრად მოიბის, მისი დეკარვის შოშვი გზიბოვდეს.

ერთი პიუვი სინათლე

ვუღს უხარია შუალამისას განათებულ ფანჯრის დანახვა. მე არ ვკითხულობ, თუ ის ფანჯარა რატომ ანთია შუალამისას. უბრალოდ მინდა, უცნომ მოსახლეს მოეპატებულე ვუთხრა მაღლობა, ქიქა წუღილით მოწოდებულ სულ ერთი პევი სინათლისათვის...

გარტალი უთქვამთ

როგორ მოგენდე... ციციბითელს ოქროს ღიბილი როგორ ხუნდება?! პოეტის გარდა ასე ადვილად ქვეყნად არავინ არ მოტყუვდებამა... როგორ მოგენდე, მოგეტრფიადე, რა ვიცე, სულში რა იმაღლება?! შენ საღერის მზაკურულ ფაღელს, მისამაგნებელი თურამ თვალბუდე! რომ გამსკდომდა მიწა — მერჩია, (რა დამარტობდა აქ შესაშური?) მართალი უთქვამთ: სიბერეშია გული უცემსო პოეტს ბავშურია.

წვივის წინ

სიო გაყოცხლდა, შეიშუმუნენ მთაზე არუები, მიმოხარენდ უცვალები, ერთიერთს აკოცეს... ადგენენ ღრუბლები მთების მაღლა, როგორც მარტები, აირიენენ და ცრომანეთი ღამის დახოცეს... ქინებ უადროდ დარის ფასი ვერც კი გავევო და უაღდღერეთოდ ვერ გავევო მდილოს სინაზე, მაგრამ სულს უნდა ისე ლაღად, მძლავრად დარტყოს: რომ მზიანეთი ბინადრობდეს დედამიწაზე!

ეროვნული
პალატინი

შერპილოვი

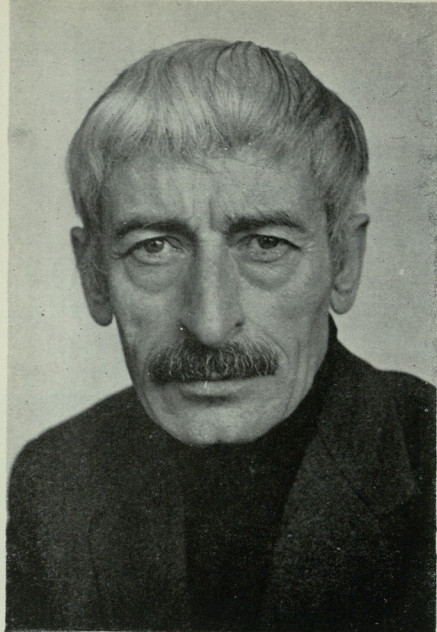

გოგონას პორტრეტი.

მღერის პეიზაჟი

ქალიშვილი გიტარით.

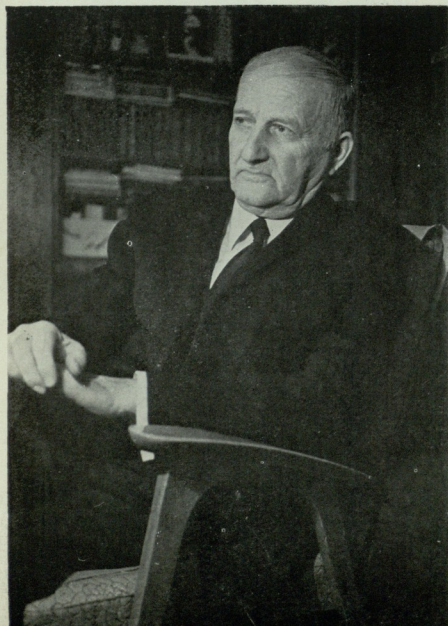

შერან ლავანიძე.

სულხან ნასიძე.

ვლადიმერ გრიგოლიძე.

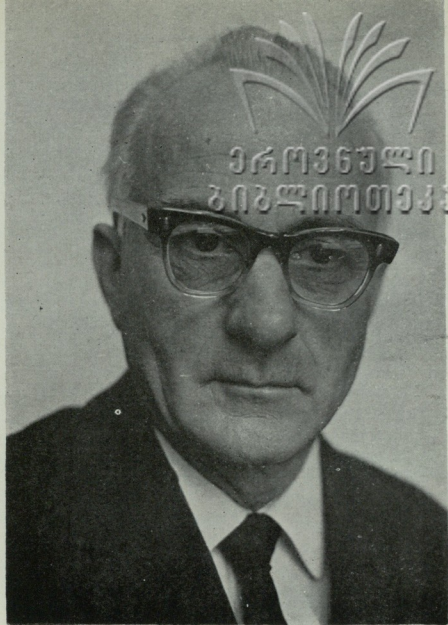

ნიკო ჩაიშვილი.

ილია სუხინშვილი.

ნისანი ჩხავაძე.

რუსთაველის პრემიის ახალი ლაურეატები

გაბაშა შავალაშვილი.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსთან არსებულმა ლიტერატურის, ხელოვნებისა და არქიტექტურის დარგის საქართველოს სსრ შოთა რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო პრემიების კომიტეტმა საქართველოს სსრ 1973 წლის რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო პრემიები მიანიჭა:

ლიტერატურის დარგში: მურმან სილოვანისძე ლებანიძეს — 1970, 1971, 1972 წლებში გამოქვეყნებული ლექსებისა და პოემებისათვის, რომლებიც შევიდა „ერთობელში“.

მუსიკის დარგში: სულხან ივანესძე ნასიძეს — № 3 კამერული სიმფონიისა და მეორე სიმებიანი კვარტეტისათვის.

სახვითი ხელოვნების დარგში: ვლადიმერ დავითისძე გრიგოლიძეს — შოთა რუსთაველის პოემის „ვეფხისტყაოსნის“, ვაჟა-ფშაველას „ჩრდილის“, მსოფლიო ლიტერატურის ბიბლიოთეკის, გალაკიონ ტაბიძის 12 ტომულის მხატვრული გაფორმებისათვის, აგრეთვე ქართველ მწერალთა გრაფიკული პორტრეტების სერიისათვის (1966-1972 წლები).

თეატრალური ხელოვნების დარგში: ნინო შალვაძე ასულ რამიშვილს, ილია ილიასძეს სუხიშვილს — 1971-1972 წლებში ახალი ქორეოგრაფიული დადგმებისა და საკონცერტო მოღვაწეობისათვის.

არქიტექტურის დარგში: ივანე ნოესძე ჩხენკელს — საქართველოს სახელმწიფო ფილარმონიის შენობის არქიტექტურისათვის.

საბავშვო ლიტერატურის დარგში: მაცვალა ალექსანდრეს ასულ მრევლიშვილს — უანასენელ წლებში გამოქვეყნებული ლექსებისათვის.

ჟურნალ „დროის“ რედაქცია მხურვალედ მიესალმება შოთა რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო პრემიის ლაურეატებს და უსურვებს მათ ახალ წარმატებებს.

რეპროდუქცია

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

ვალენტინ
შერკილოვი

ნატურპორტი.

ჯარისკაცის დაბრუნება.

ლევან გომილა

გიორგი გომილა

მინდარი წლის იანვრის ბოლო რიცხვებში ვარდაცვალდა ქართული პროზის გამორჩეული ოსტატი, დაუცხრობელი საზოგადო მოღვაწე ლევან გომილა. ვარდა საქვერდი ცნობილი რომანებისა და მოთხრობების, რომლებიც შეეხება როგორც ისტორიული წარსულის, ისე თანამედროვე ცხოვრების თემებს, ღვაწი სწორად გამოიღოვა ჩვენს პატრიოტ როგორც სუბილიტატი, ავტორი უაღრესად სანერტრესო ნარკვევებისა და წერილებისა; „დათვარული ფურცელი“, რომელსაც კვებით ვაქვეყნებთ, ავტორმა რედაქციასთან მოიტანა თავისი ავადმყოფობის წინა დღეს. ეს წერილი მას დაწერინა გავრცელებაში გამოქვეყნებულმა ცნობამ შთაერგებამდე, და იმ წარმადებებზე, რასაც ადამიანმა კოსმოსის დაუფლების დარგში მიიღწია. წერილში ავტორი ცდილობს მომენტის დღემდე დაეხმოს, კოსმოსის დღევანდელ დაუფლებას რომ აერთიანებს კაცობრიობის უძველესი დღევანდელს უსაზღვრო ცისა და ვარსკვლავებისაკენ. აქვეა შერჩობის მახვილი დაკვირვებანი უძველესი ქართული მიოლოგიიდან.

ღვაწი იმ დღეს დაიწყო და რა ჩემდაც კი... ავადმყოფობის არაფერი ეტყობოდა. ახალი ფურცლები, ახალი რიცხვები იყო აღსვლა, დაპირებოდა იმზე, რაც ჩაფურცლები ჰქონდა გასაკეთებელი; გახფხფილია იქვე კვლავ დაღვირუტ ამარება წახვალს და ჩვენ ვაქვეყნებ — ერთად წავიდეთ და იქიდან ატენის ხეობით შიდა ქართლში ვადავიდეთ.

კვლავ ბევრი რამის გაკეთება, არაერთი ახალი წიგნის დაწერა ჰქონდა განზრახული, მაგრამ მოულოდნელმა სიკვდილმა ადრე დაიკლა. ღვაწი გოთა მთელი სიცოცხლის მანძილზე პირნათლად, ერთგულად ემსახურებოდა ჩვენს ხალხს. მისი ნათელი ხსოვნა, მისი შესანიშნავი ნაწარმოებები შეიძლება იცოცხლებენ მისი გეოსტელების, ქართველი ხალხის გულში.

ლევან გომილა

თავიდანვე ვთხოვ ვეყავს, ამ ავტორიატებულ წერილში ნუ ენებენ რაიმე სიტყვას. იგი ალღევეს. ბევრი, ანტიკური და მხატვრული ხილვების ერთ-ერთი აღმამაინა, შთაგონის სსსრუფლები მიიღწევის მოწმისა, რომელიც ქართული თვალთ შექუერებს სამკაცოსა და კაცობრიობის გამაგრებებში ქართული წრესაც ექმს, ვინაობს და ვეულისაში ერთად უსმანი!

„მარტო სიხარულის დიქრი თუ არ ახლავს, არც სიხარული ყოფილი სადგურია“.

ღვანობაზე აქამდე იყო კაცობრიული მნიშვნელობის, შეგნებულ თუ შეუგნებელ, შემოხვევათი თუ ლოკალური ამობრუნებები და მიღწევები.

წლის უსახი და უსახელი „სულიერმა“ აღმოაჩინა ზნეუთი და წალოზმელთა არსებულ იქცა. მერბი სედა ავსიციელდა და გამომხედილდა. „აშომაინა“ თავისი თავი და „სიტყვა“. სიტყვა „მუცოცხლოვანი“ აღმამაინად აქცია. აღმამაინადი თვალმწიფდელი გზა უთავადი აღმამაინადებისა და მიღწევებისა ზოგ მთავრს დასავსებდა და აღმამაინადი ვაგეთა ბოროლად, აღმამაინადი და „დაიდლა“ ლოთინი, შეთხზა რეკა და დაწერა... აღმამაინადი ახალი ქვეყნები — ამირკია, ავსტარია... შექმნა მრავალი დაწერილი და მრავალი ატომი... აქვე ვაიხილებ გავაქვეყნებ გინებობებს და სულერი ვერცხებს. ათუნდაც მიოლოგიური ხილვები... „ღმერთების შექმნა“ და მეცნიერება ძიებებით ახალი მღვანერი ასტრონომიურ რეკვევებსა და მიხედობებს.

ღვაწი ბევრს ჩვენივესა ანა ერთგვის ვაწევი და საორტად ამაღლებული ვინაობს უვლად უცნობი მწვერვალზე პირველსაღმოსი... იქ სადაც თვითი წარტილია და ქერი არ მღვარა აღმამაინადის ფეხში!

ამ „თეთრი წერტილის“ წინადა აღმამაინადი ლტოლვამ ბევრი შეიწირა, მაგრამ მრავალი აღმამაინადი შეიწირა კაცობრიობისა. ყოველ მშვენიერსა და ერს თავისი წილი და წილილი ვაჩანდა... ხოლო

მრავალსაბოვნება უფრო ავსებდა და ავსიციელდება საკვლად.

ბევრი, ქართველებს, ძველთაგანვე, ვრცელ თავისებურ, თვითმოუფადი მსოფლმეგრანობა დაგვეყენა. ან ერთ-ერთი ნიშანდობილი სახე ამისა — ადგილის დასაკეთების ნიშნად, ახლის უფლებად... აღმამაინადი ხელის მტკუნეს ვევიფარებოდა. ან სიმბოლოდ ნიშნად — ქვის ხელს, შთაგონი ვანაფილეს!

რატომ შთაგონი? იმიტომ, რომ ქართველ და ქართველურ ტომების შთაგონი ღვაწი — შთარე იყო სწორად შთაგონი ჩვენი მიოლოგიური ჭეცინიშინი, ჩვენი პირვანდელი აზროვნების ვაწესიერი და მსოფლმეგრანობის მკაცრებელი.

სხვათაგანს იგი ან ღამის მანათობელია, ან აღმოსავლეთის ნასესებები ქალმწიფარი, არტემიდიანის წინამორბედი, სქესდაცარეული და სახეცვლილი.

მისს, ჩვენს, როგორც ღვანობის ისე ვერცხობდა და გამოიქვეყნა, რომელიც ვეწმის, აგვის ვინაობს... აგვისა ხომ დღისი ენა ქართული მიწა და სიტყვა ვანუწეული და ვანუწეულია მისს, როგორც პატარაშალსა და საორტობის, ისე წარმოვიღიანა... ამიტომ არის „მუც“, „მუივიანი“ და „მუხუნიანი“ ასე ერთ ძირზე მიბრუნებულნი. მისს „ქალმწიფობის“ გამოწვევება მრავალი სადასრისი სახელი, ქალმწიფობის დღემდე შეინახული... შიბი, მუხი, მუხუთენი, მუხუნი, მუხვიანი, მუხიანი, მუხვიანი და ა.შ. შთარე იქ ჩვენი მსოფლივი ღვაწი იყო, მიტყუარი ძრწობის და ხილვის წყარო... შვეთთან მუხვილი ვევიცხური თვითი ორანი, შვეთზე მუხვიანი, მუხვილი ვევილი დღევანდელი და მუხვიანისა საყვლილი პურადობითა და ღამის მისტეობითი ცნობილი. უფრად ვილთი ისიც, რომ „მუხვიანი“ და „მუხვიანი“ ვერსა და იმავს უნდა ნიშნავდეს.

შთარე ღამდამობითი ხილვი ღვაწი, მრავალ ახალგაზრდულ საბრუნავში. ამიტომ არის, რომ არისაღ, არც ერთი ქართული კილოვანი, ქართული

ზღაბარი, არ იტყვის — აქველი“ ამ „ზებერი მოვარე“... იტყვის „ახალი მოვარე“... „საესე მოვარე“, „ხადირი - მოვარე“, ან საბირსობირი — „მცხარილი მოვარე“.

ჩვენი მიოლოგიური, ღვანობა — უცხადი დღედაბარი, მუხვიანდელი მუხვიანი, მუხვიანი შთარე იქ მარად ახალგაზრდა შთარე, ყოველ თვეში ვანახლებული.

ფსუქიკური (ფენესი) შთარის გასიმბოლოებელი სახე უნდა იყოს და იგიც ქართული ზღვანად აზრენილის ნიშნს ატარებს, ისევე როგორც ღონისის-ბაბუსის კულტურ და ამირან-პრომეთის მითი.

ველა ზემოთაშოვლილი, მაინც მიწის ყოფისა და ისტორიის, ფიზიკური და სულიერი სამყაროს ფარგლებში იყო. აღმამაინადი ფეხვლებდა თავის „მრავალ დიდ გემოს“ და ყოველი ახალი აღმოჩენის შემდეგ, ღვანობა თუ დიდი ეზო სულ აზრდებოდა და იზრდებოდა... ახლა კი, XX სუკუნეში, მანძილსა და რიტებს სხვა მასშტაბს და ვანმოძილება მიეცა. ვევაღვარი — შთარე იქ სიმბოლოდ, სწრაფმნიშვნელობისა და შთარენილი-ცილური ამობრუნება. მაგრამ არც მარტო ცალმხარე, თუნდაც საარაკოდ ღვანობებელი ტექნიკა სწრაფდევანი ის შეუძამ უნდა ვეგანსოდეს, ვანსკობებთი ახლა, როდესაც კაცობრიობამ კვლავ თავბრუდამხვევი, მიწისაგარე ვანმავება ზედღვანელობა. ჩანს, აღმამაინადი ქერი კიდევ უღვანედი ფსიქოლოგიური და ვინაობის მრავალი ვანაინა... აღმამაინადი ვინაობს... მაგრამ ერთი პარადოქსი აქვს ვინაობს!

ბოლო დღისი, უსსარული კოსმოსის ძიებებში, კაცობრიობის უფრო შთარე წარმადებები აქვს. ვინაობს ახლა ახლოს... ახლა ვევაღვარი უფრო სარკვევი „მეტარი ნიშნის“ ან კოსმოსის სარკვევი ადამიანის ფსიქო-ფიზიკური და ზემო-ერთი ყოფა-თავიშოვანობა არის!

ჩვენი საყვარელი — კაცობრიობის არა ტექნიკური მიხედობითა და პირველების მანქანური

ნიკურება. არამედ ადამიანური ლტოლვილების და ნიუსი დოკუმენტური, შეთანხმებული განვი-
თარება, ან დიდსულოვნების ნიშნად ახალი შე-
მოქმედებით უნარის პარაზიტული გადარჩევა —
ამაღლდა. ძველის სრული შეცნობა და ყველ
ანგარიშში მიღება, ახალი პირიზმების კერტა
და პოზიტიური აღმოჩენა-მიწვევები გაიფი თუ
შინა.

ახლა ამ დღეებში, თითქმის მთელი დღეების
თანხლებია „მოვარეული“ გახდა. მიწის ამ მორცხ
თანხმების ასეთი საერთო სიყვარული ვერ არ
რგებია ამდენ თვალისწინა და ფიქრში ერთობა.
უღალ არსდეს არ მოქცეულა დამის მოკრძა-
ლებული მშენებნი. დღეს მის დანერგა მზეცა და
მთელი ვარსკვლავით... ძველმთრად რომ
ვიქცეთ, „მოვარის ღვთაებას“ ნიშნავს ამ ჰე-
ლია ამდენი „მოლოცული“, როგორც XX სუქე-
ნება.

შეიძლება თამამდ ითქვას ეს საუბრე —
ღვთისა და მოვარის საუბრესა... ჩვენ, ქართველ
ბუნებას, მოვარის პირველყოფილ თავებისმოქე-
ლებს. მის მრევლსა და მისი ღვთაებრივი სახის
ყოფილ მოიწვევებში, ეს გავლენები და ჩვენს
წარმართულ სიბრძნესა და სულის ნაწარმებსა
ახალი ძალითა და შინაარსით ეხმარება. ახლც,
XX საუკუნეშიცა, თავისებურად განმარტდა „მოვარ-
ის სასურველი“. აღმართა ნიდავს ამდენი მან-
ქანავა გაგზავნა მოვარეულ!

მიწის მომავლის ისტორიაში, ერთგვარობით, უღი-
დესი სასურველს სწორედ ჩვენს ხანაში მოხდა. ადამი-
ანის გაცდა თავის „მრგვალ გისს“ და ამიერი-
დის უნარის სიგრძეებში გადავალა კოსმოსის კარბ-
ებში. თუნიარეს ყოფილა, მოვარეს გახლდა. კაცობ-
რიობისთვის „კოსმოსური გასაღები“ ჩვენი წარ-
მართული მოვარეულია. აქ, რაღაც დღი, შე-
იძლება, ვერ შევინებო. მრავალბრძოლი გაუთვალის-
წინებელი ამბავი მოხდა. მოვარის მოწვევამ მეგერ
რამ, ახლა ხელდასაწყოვად, დღეს სასურველ დას-
დო... ახლა ისმის ერთი ბოლოდ სასიქიტი — ყვე-
ლაფერი ეს უკვე მოწოდებულ სიბრძნის ნაყოფი-
თა, თუ არაზღადა ტექნიკურმა განვითარებამ
განაპირობა, კიდევ ერთი, თუნდაც უღიდავს, შე-
ქანიერე მოწვევა? ხოლო ადამიანი თავისი სუ-
ლიერი სწრაფვითა და მოწოდებით შექანიერე
ყურბიბმულ თანამგზავრად გადითყა?

განახონიერ ჩვენი უძველესი კოსმოლოგიური
სიბრძოლი — დღემოწავა „მოვარეული ამირანი“.
ჩამოვლსა ავრთვე გარკვეული კავშირი აქვს
ნათელთან (ეცხლთან) და მოვარესთან (ყამარ
ხომ მოვარეს ნიშნავს ძველ ჰებრაელთ).

აქამდე იგი კაცობრივის წილიდან მოვარის
შეკრებულ იყო... ახლა ტექნიკური კონსტრუქ-
ციებზე ხომ არ გადინაცვალა?

ჩვენს კაცობრივთა, სულთარად, იმ ახალღვა-
დებულ ბავშვს დავსვავსა, რომელსაც პირველი ნა-
ბიბული პარამიურული ძალით გადაადგა აქამდე

მიწვევებელი, შირიდან მოსიყვარულეული
ბუთი დიქტორი და მოულოდნელად ახალი „უნა-
პირი საბურთალო“ კი ხელში აღმოჩნდა!

კაცობრიობის განვითარება კანონზომიერი
და ძირითადი შეთანხმებულია, და მანინ იგი ახალ
ხარისხში გადავლდა მანინ მოვარე — პირველი
საფუძვლია აზრითწვევ კიხის!

ფაქტე ფაქტად რჩება... დღეიანი მისწვდა პირ-
ველი მოწოდება „ღვთაებას“ ეს ადამიანის, რო-
გორც „ღვთაბუნის შეილის“ ხელახლა „ცვალება-
ობას“ და „აქალთვარაინობის“ ნიშნავს, თუ
„ღვთაების“ ხელახლა „სიყვარული“!

ნეთი ისტორია „მიწის ძისა“ გასრულდა და იგი-
წა „შვილი საბურთალო“! ჩვენი კი ყველაზე დიდ-
დატარა თანამდროვენი, ცუტსეს თუ არა.
„წინაწილი“ მდგომარეობაში ვართ! და შეგვიძლ-
ვდა თუ აღოსოვრულად, ადამიანის სულის ძლი-
ერებისა და სასუქვლებს განამტკიცებთ.

აქამდე აუთვალ მოწვირ? იგი ადამიანის, ყო-
ველი გამოვლენა და ღრუბლა — ხშირად ფრი-
ად მაღალი კეთილმოიწველი. თავაწწარბულ-
უნაგარა... მიწის ძახილი ახლა როგორცა მიწვე-
ჩრდილი ხვეწვს ცნებათა რჯული. კოსმოსური
რგებობა და მოვარის ფერი, საერთო განცდიერება
დაცდაფარა ცნობილ უკვეანას!

...მანქანა-მოვარე... მოვარე მანქანა... ნეთუ
მოვარეზე მოხდა ძველ და ახალ „ღვთაებათა“
ნიშნავიბიბული შეყარა!

ნეთუ ჩვენი დღეიანი მხოლოდ გასაველი
ღერფთაში კოსმოსური ადამიანისა ჩვენი „უ-
კვდივ ღვთაებას“ მხოლოდ კოსმოლოგია და მი-
წის ბუნდღეიანი სახე მხოლოდ მიითერ სიზრბად
გაყვება „კოსმოლოგიაში“! იგი კი „შემაქნენდ-
ება“, ფუტკარივით იური და ახლცა დღემო-
ლებსა თუ შინაგონის სხვა სისტემებში გაიბრავს
თავის გრძელსა და ავიბულ ვეგვებს!

ადამიანი, ფსიქოლოგიურად, კვლავ შევი-
დასა მთიოლოგის შექმნის ხანასა და სიქერიში.
ეს სულთარი შემოქმედების თვალსაზრისით უფრო
მეცხ ნიშნავს, ვიდრე მოვარეზე გაფრენა, რო-
გორც ტექნიკური-შემანიერე მოწვევა.

და მათალცა, ძველ ქართულ ნაიქვამისა არ
იყოს, აწ — ადამიანის, ცა ქუდად აღმა უჩანს და
ღვთაბუნა ქუდამან!

...პირი, როგორც გახუნებულად ვერცა ძველკო-
ბურს სიტყვებში, ცნებაში, ანდაზებში და როგორც
პეტრა, თითქმის პრიორიტული ხდება დღეიანში!
მიწის აღლი კი სხვას, სწორედ პირიქითი უნდა
გვიკარანახებდეს, ყოველ ასეთ გაფრენას, მიწელდა-
მანინ დღემოწავის თვალთახილვა აქვს და გარდა
გარგავისა, თავისი შინაგანი მიწოდებლობაც ახ-
ლავს. კაცობრიობის „ქალმანინ“ მანინ მიწვეული
ღვთაბუნებზე და როდესაც კოსმოსური სიჭარბე
სიძველეს მიწის გარეგან მიწოდებლობას, მიწიან
„მიწოდებლობა“ მანინ რჩება, მანინ მოქმედებს
და მანინ აბრუნავს!

...ან იქნებ გავუღა ეს კავშირიც, ახლა ინსტიტუ-
ტებისა და „მიწოდებლობის“ წარმოშობის უღერ-
ხეცა ვართ და „შვილის კარბობის“ — საბურთალოს
დღი სუნებაც დავაცვლებთ!

ახლა თუ ის, დღეიანურად სიქოსტის არაგებო-
ბის მომად მანძილად, ასეთი ღვთაებრივი
მოწვევა არა მოიქცევიყვემან განმეხმარება! ეს მალა,
როდესაც თითქმის მთელი კაცობრიობა „მოვარე-
ული“ გახდა, რვეც, დღეიანურად მიწოდებობის
სიბრძნის „შემაქნენდებობა“ მანინცა და „ღვთა-
ბუნების“ მიწოდებობა „ცვრინობით“ დას და
„მოლოცული“ მანინცადა „ცვრინობით“ დას და
„მოლოცული“ ატრეკებით მიეცხლებობით!

მაგამ ჩვენს ხალხს „ღვთაბუნის განმობა“
არსდობად დავკარგავს... მანინცა კი, როდესაც
მოვარეს იფიქვებდა ეს გარემოება წარამართლ
დაცდაფარა იგი „ფსიქოლოგიური გადამარე-
ქარებლობის“ და მანცა დღემოწვევი როლი შეუ-
სრულა ჩვენს, ვერ ვხვდებ საბოლოო შეუსწავლად
და „აღმთავრულ“ ისტორიაში.

რუსულიც, კაცობრიობის გარემოებებზე, ჩვენს
შეუძლებ ერთ ვრდლ გაერთიანებულს ტიქვამს,
მსოფლიოს მისცეს ყველაზე მტკიცეობა, რანინ-
ვლადი (მაღლებით), ყველაზე მტკიცეობა ლო-
თინის — ოქროს მომავლებს კოლბერი წესი (ქე-
რის — რეგის). ყველაზე სათვალისწინო — „კარ-
ბები“ — რეგები, ყველაზე აღმართულიაღმრ-
ღვინი (ყვანები) და „პირთარი“ ყველაზე
უფრესული მთიოლოგის წამოშვარის — მოვარის
იქტრია: ამ „პირთარი“ მწილობა“ გარკვევლებზე
შეიძლებად, მაგამან „მოვარის დღეს“ კარბა.
ნეტუ იმას გავვიტყვებდეს, რომ ჩვენი ამი-
გამოვარება გვიქრება!

ერთგვარობით და აღმა ვერ კიდევ დღეიანს
მრავლად ძირველი საერთო უმასუხოდ დარგება.
მაგამან საერთო წინსვლის, ტექნიკური და სულ-
ური შეთანხმების დღი, მე ვერ ვხვდებ — ავი-
ტრებელი საბურთალო, სულ უფრო და უფრო ახ-
ლდუნებს თავს, და ჩანს, საუბრის კითხვად აღდევ-
ება.

ჩვენი საუბრესთანადასი სიმბოლოერ ნეტუზად
დღესის განმომავება, რომ პირველი ხომალ-
დემოწავრდნ მოვარეზე „სიმშობილი ზოგის“ არე-
ბა, ყველაზე დღეიანად დავგვა „მოვარის
გვეგობა“ გავმეცხვებ საბოლოო ხომალდს, საი-
ცნებო კოსმოსი დღემოწავის ნანდელი თანამგზავ-
რად მხოლოდ ახლა იქცა. აწ დღემოწავრე „წყე-
და“ კოსმოსური თანამშრომლობის ხანა უნდა
იფრინდეს აწმსა და საბურთალო კავშირის კოსმონა-
ცებობა...

შესაძლებ, ქართული კაცობრივი ცენტრების თავის
პირველყოფილ ღვთაებას სიხომ ნიშნავიბი
საბოლოო კაცობრიობის კულტურული ზრდისა!

XX საუკუნის მოვარისნიშნის მიწვევა სწორედ
ჩვენი, ყველაზე უფრო „ხანდაზმულ მოვარისნიშნს“
გვხიბვობს, ვგახებობს. შიროვლ წარსულში და
მომავლის არწმუნასაც ახალი ძალით ვგახსენებს და
გვედასტურებს.

მიმთხვევები გვფარინე

უკვრევევის ნყელი

ინგერის ბოლო რიკებებში სქაქართვე-
ლის ტექნიკური უჩვევად და მხატვრულ
ფილოს — „ЖИВАЯ ВОДА“. ფილოს დაწ-
ყების წინ დიქტირება გამოაცხდა: „ნახეთ
ფერადი მხატვრული ფილოს... ცოცხალი (წ)
წყალი“. ძალიან გამიკვირდა. ვნახე, გაზე-
თებშიც „ცოცხალი წყალი“ იყო გამოკ-

ხადებელი და კიდევ ერთხელ დაიკრწუნ-
და, თუ რა უსართობმდ შეიძლება მიწვე-
ყების სიტყვისსიტყვითი თარგმანი. „ЖИ-
ВАЯ ВОДА“ ცოცხალი წყალი არ არის,
არამედ უკვადეების წყალია. ჩვენს ამ
წყაროს არ დაწვირდით და ამას გვერდის
აველითელი, მაგამან ამ ტერმინის ასეთი

უზარო თარგმანი სხვაგვანა ხშირად შეგ-
ხვედრია.

უკვადეების წყალი — ეს გამოთქმა ხომ
ესოდნ ხშირად გვხვდება საერთოდ ფო-
ლოლორში და კერძოდ ქართულ ზოგარებში.
გახსენებ, თუნდაც აბსოლოტი, მუდამანს
უკვადეების წყლის მოტანას რომ ავლდეს.
კარგი იქნება მომავლისათვის თათი ავა-
ცილოდ ასეთ შევიძლებს, რათა ქართული
ენა არ დავეანგავიზობთ ასეთი მანინი გ-
მოთქმებით.

წ. პაითლოვნილი,
ქედაგაო

ზოგ ბანო სკოლა

გაზეთი

1819 წელს თბილისში პირველი გაზეთი დაიბეჭდა, ხოლო 1852 წელს ქართულ ენაზე გამოცემული იქნა „ქართული“ (საქარბა). სამოქალაქო და სამოკლესიო წლებში ინტელიანთა ახალი ქართულ-გაზეთები: „ღრუბა“ (1866 წ.), „სასოფლო გაზეთი“ (1868 წ.), „მზაობა“ (1869 წ.), „კრებულები“ (1871 წ.), „ივერია“ (1877 წ.) და სხვ. სწორედ მათი არსებობის დროს მოახერხებენ ქართველებმა პრესა ერთგულ ტრადიციად და იმ ეპოქის ქვეყნებში შემადგენელი იქცა. არ არის საქართველოს ცხოვრების არც ერთი მხარე, რომ ის არ ჩამოვლინოდა და თავის ფურცლებზე არ გაეშუქებინა. ეკონომიკა, მეურნეობა, სტატისტიკური ურთიერთობანი, სულიერი და მატერიალური კულტურა, ყოფა-ცხოვრება, ისტორია, ეფორაჟია, არქეოლოგია, პედაგოგია, ღრუბის-სი, ფოლკლორი, სამართალი, ლიტერატურა და ხელოვნება, ყველაფერი ეს ასახავს პოეზიად და ილიტერინული პრესის ფურცლებზე.

და ახლა, სრულიად ბუნებრივია, რომ თითოეული მაშინდელი გაზეთი თუ ფურცალი ძვირფასი ისტორიული წყაროა. ქართული ფურცლისპირის ისტორია მინორაფიულად არის შესწავლილი და ამხე აქ სტუდენტთა აღარ გავაგონებულთ, ოღონდ, არავის გახსენებია, თუ რა დღეშია ამჟამად „ქართლის ცხოვრების“ გვერდით დასაყვენებელი ძველი ფურცლ-გაზეთები, რომელთაც ერთგული სამსახური ძველი ათეული ათასობით მკვლევარს თუ ცნობისმოყვარეს; „ქართლის ცხოვრების“ თითქმის ბელწანურმა მოაღწია ჩვენამდე და თითოეული მათგანი საიმედო საყავში ინახება. 1849 წელს აკადემიკოსმა მარია ბროსემ პირველად დაბეჭდა „ქართლის ცხოვრება“ ქართულსა და ფრანგულ ენებზე, შემდგომ ჩვენი ისტორიის ეს ძირითადი წყარო რამდენჯერმე გამოცემა, ხოლო „ღრუბის“ და „ივერიის“ სრულყოფილი კომპლექტები 1933 ადარ არსებობს...

მიზანძღვილ საქარო ბიბლიოთეკის მხარეთმცოდნეობის კაბინეტში და დარწმუნებებით, რომ არა მარტო გაზეთები, არამედ სხვა პერიოდული ორგანოებიც ხელნაწი და გვეცლება, მათ ყანზე ხშირად ნახებ წარუგებს „კომპლექტს ნომრების აულია“. კომპლექტების მნიშვნელოვანი ნაწილი სარეპროდუქციულად გადაცემული და მკითხველისათვის დიდი ხნით ხელმეწიწეთომლია, ხოლო რომელსაც სარეპროდუქციისათვის მოეკენენ, მის გადამსაზღვ

ველი ავიღებდებო: დაფუთვით დასაყვენებელი ფურცლები წინა დროის სკვირა, ზოგიერთი გვერდი დაშუქებული და ჩაყვლილი, დასერილია, გაჭირვით, ალავ-ალავ მელნი აქვს დასხმული, ხარბარისებრივად დასხმული და დაფრჩხილილია, ზოგან მწიფეები აქვს მიწერილი. რომელიც ხშირად მკითხველს, ამოწერა რომ დაზარებიდა, დანა და მარტოელი მოუგარჯებია და სასურველი ადგილები ამოუკურა... თითოეული ნომერი რესტავრაციამო ჩამდინებრძეა ნაყოფი, ათას ადგილას დაჭრილი-დაშუქებულია, გულევა მკითხველს მაინც არ შეუბრალბია და ის ფასდაღწეველი ფილიანებში დამუხიანება.

ყველაფერი ეს მარტო საკულთო კი არა, აღმამოთავებელია თითოეული ნომერი გულგრილობის თუ დანაშაულის ამკარა დოკუმენტი. და ეს ხომ უნაბსტელი ცალბედა. იქნებ მეტნაკლები სისრულით სხვაგანაც იყოს შენახული, მაგრამ რაც ხელთა გვაქვს, იმას რად ვღებავთ? რით უნდა ვიმართლოთ თავი მოხვეალი თაობები წინაშე? საბიბლიოთეკო წესის თანახმად, წიგნი, რომელიც რომელიმე გამოყენებს, ვაძლიერებთ იგივედ, პენსიონში გასული ადამიანის მსგავსად მას დასაყვენის უფლება აქვს. მარტო 1972 წელს საქარო ბიბლიოთეკის მხარეთმცოდნეობის კაბინეტის მკითხველთა ჩვილებიც ძველი გაზეთები თერმობრტისაქარე კიბას, ხოლო წინა წლებს თუ დაგვიტრები, ასტრონომიულ ციფრს მივიღებთ. ბარაკულა ქალაქის შესაძლებლობას!

ჩვენი აზრით, მუტუცებელი დანაშაული მაშინ მოხდა, როცა ფართო მკითხველს უქანასხული ორგანოები სარეპროდუქციის უფლება მისცეს. მე ხშირად ვგვარჯავარ მხარეთმცოდნეობის სამკითხველო დარბაზში და მუშაობა შეუძლებელი გამოსარა, როცა ვხვს გვერდით მსდღებელ გაზეთებში, საწინდო ხმადრით, ფურცლებს ურჩევს „ღრუბის“ და „ივერიას“. უცქერი, უსმენ და გიცვირა, რა გამძლეობა ქართია ქალაქის, აქმდე როგორ გადარჩება ასეთ ურჩევლ მოპირბას იქ, საქარო ბიბლიოთეკის მხარეთმცოდნეობის კაბინეტში, თავს იყრის ყველა, ცოცხი კი დანებრტეულია ძველი ქართული პერიოდიკი. იქ ყველა მასპინძლობენ და მართლაც საუკეთესო მომსახურებას უწევენ, მაგრამ ცალკეული უღვიერი მკითხველები ნიშნას ბიბლიოტეკა იყენებენ და კომპლექტებს აზიანებენ. სწორედ ამიტომ ორიგინალი სარეპროდუქციისათვის არ უნდა გაიყოს. სავარაუდოა, რატომ ვერ მოახერხა საქარო ბიბლიოთეკის დირექტორმა დღემდე ძველი ფურცლ-გაზეთების პირების დანახება და ორიგინალების ხელმეწიწეული ფონდში დაუნებება. თანამედროვე ტექნიკის პირობებში შომ ეს ადვილი საქმეა.

ჩვენი ვაკორუმბას იქვეც აგრეთვე სხვა სამეცნიერო ბიბლიოთეკების მოუხერხებლობას თუ უღადრებლობას დეკლარირის ყველა კითხიანი და ყველა დაწესებულებიდან — ვისაც ძველი ქართული პერიოდიკი სჭირდება, რატომ უნდა მოლოდინს საქარო ბიბლიოთეკის მხარეთმცოდნეობის კაბინეტში? უნებ შეუძლებელია დაამზადონ და თავიანთი საყავებში კაბინეტში „ღრუბის“, „ივერიის“ და სხვა გაზეთების პირები. თავიდაც რომ ეს გვეკეთებულყო, იმოდენა ძალა ხომ არ დადადებოდა უქანასხილ ეგზემალორებს!

ლიანა ფარსი,
ისტორიის მეცნ. კანდიდატი.

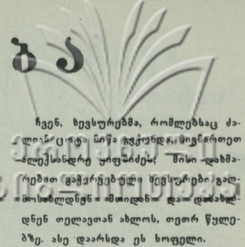
რადეიოიხსნება

ისტორიის მეცნიერებთა კანდიდატი ლევან ფარსის წერილი, „როცა ვინც ხელნაწი დაგებულა“ ჩვენი არცხული საკმარისი — ძველი ქართული პერიოდიკის მოვლა-პატარონობის მეტად მკაცრულად საქათის ტეხება. აქ ძალზე ცუდად მომართება გვაქვს ძველი ქართული ფურცლ-გაზეთები, რამდენა იშვიათი და უქანასხილი ეგზემალორები აქა-იქ, ჩემსუბიკის სხვაგანაც ბიბლიოთეკათა განხრული, ხელნაწი დაგებულა.

დ. ფარსის წერილი შეეხება ჩვენს მარტო ერთ დიდ ბიბლიოთეკას, მაგრამ უკეთეს დღეს არ არის არც სხვა ბიბლიოთეკებში დასული პერიოდული. საქართველოს არხიბობს რესპუბლიკის მეტადიონი სიტყვის ბიბლიოგრაფიის ცენტრი — საქართველოს სსრ სახელმწიფო წიგნის პალატა, რომლის ძირითადი მოვალეობაც არის ჩვენი არცხული საკმარისი — მეტადიონი სიტყვის ბიბლიოგრაფიული დამუშავება, მოვლა-პატარონობა და ხელმეწიწეული ფონდში შენახება.

მ ც ი რ ე მ ბ ე ბ ნ ე მ ა

შამჩბი ვიორე მოხლოელ ათეულ წლებს ჩინილუ მუშობდა სა-
ჭარველის ლიტერატურულ მუზეუმში. რაც ამ მუზეუმს სათავეს ედგა.
გამონიშნო ქართული პოეტი ვიორე ლეონიძე. მუზეუმის მუშაკებს ლეო-
ნიძე ხშირად გზავნიდა საქართველოს ცალკულ კაბონებში, რათა შეებრებო-
ნინათ სხალში ვაგანტრე ცნობები ჩვენი წარწერის მოდერნიზაციის
და შეპოქედების შესახებ. ოსი წინა წლებში მუზეუმს ასეთივე მივლი-
ნებით ვიორე მოხლოელ გუგუზაზია სოფელ თვის წყლებში (თვლიან
ჩაინი). იქ შამჩბის ჩაწერა მოხუც ზესურის ლეონ გუგუზაზის ნამ-
უბოში. ეს ჩაწერა ვიორე შამჩბის აქიქებში. მას წარწერილი აქვს: აეს მო-
ვინებები ჩაწერე მუზეუმის დირექტორის გ. ლეონიძის დავალებით. აქვე
უნდა შევნიშნოთ. რომ მოვინების ავტორს ვაგან ლეონ ზესურად არ მოსვავს.
ქვემოთ ვაქვეყნებთ ამ ჩაწერას. მას აქვს ერთგვარი ონიჭვალბა ჩვენი
წარსულის შესწავლისთვის.

ვიორე გუგუზაზი

დაბადებული ვარ ზესურეთში,
გოგ. ბუქურეთში. სიღარბში
სადაც ჩემი სიყვარული 88 წლის
ყოფა, რაც სოფელად გამოიქვიტა
და ობლასში ჩამოვიდა. მისეტი ამო-
სა იყო, რომ ჩვენ, ზესურები არ
ვადლებდით ჩარში ხალდას. ვიბა-
დით — ჩერ მინა მოკვდეს მოკრო-
ბამ და მერ მივცემო ხალდასო.
ამბობ გვადენიწინ და დასტირე-
ბას ვეპირებდნენ. მე და ჩემი ამა-
ნაგები გამოვიქვიტო. ამოვან სამი
კაცი დაიპირეს. მე კი ვადავარი.
თბილისიხად რომ მივეშავებო-
დი. ოლია პუკავეტი შუმხელა ფატო-
ნი მიდოდა საფერამოში. მე მას
მშინ არ ვიცნობდი და არც მენახა.
თვინო პირილდი გამომდლასარაკა.
გამოვითხა სად მივხარბი. ვთხარბი.
რომ სამუშაოდ მივდივარ თბილისში.
ოლიან მიმიბატოთ თავისთან — მეც

ხახმაგის წერის უმა ვარო. ესა
თქვა. ვამახხნედა, რომ ხახმაგისა და
მიხის მივამხნედი პუკავეტიგები ჩერ
კიდე ჩემს დარის საფერო წილმა ვა-
დოდენენ იღმთა მოხარა, საცა ბვერი
ფულია. იქ ვეშაოთო. იგულსხმებო-
და ბანკი. მომცა თავის მიხარბი
ვორანსკოვის მიდენის ახლოს. მე ვა-
გებულე მქონდა ზესურეთში ჩამო-
სული ვაჭრებისაგან ვორანსკოვის
ძეგლი და ამბობ ადგოლდე ვიორე
ფილის ხალდი. ერ დღეს იქ დავარი
მეორე დღეს ავჯალის ქუჩაზე შეხ-
ედა მიმო ყაზახი, რომელმაც ერთი
კვირა მამუშავა: ღამა დღეში. შემ-
დეგ ისევ ოლიასთან მივიდი. მან გამ-
გზავინა სტამბოში. რომელმაც იმ დარის
ვეთაშობა წერა-კითხვის საზოგადო-
ბობას. იქ დღეს შემწივბა გამწინა
აღ. ქაბადარმა. სტამბოში კარგ ხანს
დავარი. ვიწავლდე წერა-კითხვა. ბინა

იქვე მქონდა. სოფელში დიდხანს არ
მივიდი. ერთხელ ქაბადარმა დამი-
ბარა თავისთან და მითხრა: — ჩადაც
საქმე ჩაიდენიათ ზესურეთში; შენი
ამხანაგები დაუტყრიათ. შენ კი ვა-
ნოვსკოვს დაუტყრიათ. იქ აუხსენის რაშადა
იყო საქმე ქაბადარის ბინას ვადა-
ნაინა ხალბი. მიგზავნეს სადაც საკე-
რი იყო და ჩემი ამხანაგები გამო-
ვებინეს ციხიდან.
ვაუა შუაგულს ვიცნობდი ჩარგ
ლიდან. ამბობენ, ძველად მიხი ვვარი
გოგოჭური იყო. თბილისშიც ვხე-
ვდობდი ვაგან, თვეში ერთხელ მაინც
ჩამოდოდა და რედაქციას თავის
წარწერებს ჩამოიტანდა ბოლშე.
1905 წელს, რაც არეულობა და-
იწყო, ვაუა ფაშეში იყო, ხალხს მე-
რეს მოხილვების ვაგებებს ურტყდა.
სარჩაგლო ტაბუში არ უშვებდა
იბათ. მტადარტ სძულდა ერთი ბო-
ქეული მისა ვაწავილი.
რედაქციის გამაჩვევების შემდეგ ვა-
ვამ დღისა ლეონი, რომელსაც ჩვენ
ვეწოდებოდით ჩვენს შუკრებებზე:

„ერთხელ გულია მეთო.
ხელა რომ გული ჩემია.
სიმწარისი უნდა დავლი
ჩემი სიცოცხლის დღეშია.
კუბისი წაღლი გულია.
ილია მიხდა თავი ზეულია.
ველს ნუ მოსილდე: უფალი
იბეღს რე დამიოცებ.“
ამისანებულ სიცოცხლის.
მეტს ხელარ დამიბიანებ.“

ლევან გომოზური

ჩვენ, ზესურებმა, რომლებსაც ქა-
ბადარმა წინა ვაწერდა, მოგონებო
შეუხსენებ რედაქციის წინადაც-
მისასწოდენ — ამიდან და დასას-
დენენ თიღლიან ახლოს, თივარ წელ-
დედ ახე დაარსდა ეს სოფელი.
...ნების უფროსი რედაქციის
წინარად ზესურებილი მის მოდებე
თანამშრომლებს: აღ. ქაბადარს. შოი
არავგისბირდეს. ირ. ედვორშის.
ოლია ადლები. ვლერბან გუნის.
შედეგ დიდაინ და სხვებს. მე, რო-
გორც მოიილი კაცი, ამასვე გული
მიწოდობდი ვიყო. ამბობ ჩემთვის
ქვეთა. ანთხობდ სავიერო ჩავარ-
დიო. ტყან არ დავიგებდი. ისინც იხე
მოუტრებდნენ, რაგორც თავის შვილს
და მატარობდნენ. უველდე ძალი-
ან კარგად ოლია ადლებე დამასოვდა.
დილით რომ მოვიდოდა, ჩავა სათ-
ზე, ღამის თორმეტ სათამდე რედაქ-
ციის იყო. არ ვიცი პურის კუპას და
დასვენება როდისდა ასწავლდა. ხა-
ნამ ვაგუი არ დამიბებდებოდა. იქ-
ნამ ფებს არ მოიცვლიდა. თიღო ხა-
ლდაო მუდამ რედაქციის ტრიპო-
ლუდა, ბინა იქვე ჰქონდა, რადაც
სა მოავრბინებდა დევნილი იყო.
აქვე იყვნენ ოლია ვაწავი და მიხი
კოლია — ნინო ვაწავი. ამ ვაგუი-
ბობს მეც და ვეგარს ჩემისთანა
აუხილდეს თვალთ, მით სახელს ეველა
სივარულით ამხენებდა.

ლევან გომოზური

— სად? — ვაიციკვა ლევანმა. არ მოეწონა
ოსიაშვილის კოლი.
— ვადაწვევადით წავიდეო... შენ აქ ვერ და-
ტყვებო. მისე ვარტი იყდის.
— იყდის ჩამდენიც უნდა. ვინ არის ჩემთვის
მისე, ვინ მისცა მას, ან სხვა ვინმეს უფლება მიბ-
რანოს. ან სად უნდა წავიდე, მე თქვენი არაფერი
მესმის, არც ვიცი ვა ვინდაო ჩემგან?
— ცუდი არაფერი. ვითო იხე მეგობრულად,
როგორც მამურობაში.
— ბუქურის ნულარ მიხენებ. ნეტა ფეხა მომ-
ტელოდა და იქ არ წამოვსოლიყო?
— იქ რატომ არ ჰქიციკებდი ასე? იგი ხიდან
მოდიოდა ის ფული, იმ სულარებზე რომ იხარჩე-
ბოდა?
— ვიცი, ახლა მივხედი.
— ხოდა, შენც ახლა ვადაბმული ხარ ჩვენთანა.
ვადაბმული. ხიდაო ჩვენ. შენც იქით, ადგილ ვა-
ვანდა და წავიდეო.
— არასადაც არ ვამოვლო... თქვენ ცუდ ვაგან

ავდებარო. არ მუშაობი, ფულს ხარჩავთ. საიდან
მე ვინდობოთი, როგორც სკოლის ამხანაგებს,
თქვენ კი...
— მორალის კითხვას თავი დაანებე, ახლადე წა-
მოხლდე, მე მოსეს ბრანებას ვასრულებ, — მკაც-
რად შეაქვეყნებდა ოსიაშვილი.
— დამანებე თავი, არსენ!
— გინდა ვაგავედი, არა? ახლადე აღე?...
ლევანი წამოდგა:
— კარგი წავიდეო... ვნახოთ ვინ იხარავდეს...
— რა ვადაწვევადი, — შეუოვანდა ოსიაშვი-
ლი, — იყოდე ქუჩაში კინტივ არ დამხარა, არც
ვაქცევა იტიქო, აველაფერს წააგებ, სიცოცხლე-
სა წააგებ.
— ვნახოთ ვინ წააგებს.
— ეს არ დავსაღლებია — დამისინა ოსია-
შვილმა და ბეზუბი ამოიღო, ლევანმა ვანცე გა-
დაბმული ვერ მოასწარი, საშინელმა ტყვილმა
იატაკებდაცა...
შეკლდებმა სისხლიანი დანა მის ტანსაცმელზე
ვაწმინდა, წინარად ჩაიღო უბეში. მერე კარისკენ

გასწია, საგულდაგულად ჩაეკა, გასაღები ჩიხში
ჩაიღო და ნელ-ნელა დაეკვა კიხე.

ვეარლიდან ჩამოსულმა მშენებელმა ჩიქვაძემ,
ოპერაწმენებელმა მელიქიანთან და შოფერმა
სიბრტლემ სკამზე დიდი ნივთები ჩამოიტანეს.
მინც ვადაწვევადილები იყვნენ — ეჭვიტარდ-
ნი ამქერად ზელიდან დაუსხლტნენ და საით წა-
ვიდნენ, არავინ იყოდა.

ჩანდა, ვადაბმულმა თავის ოქახსაც დაუშალა სა-
თი ამირებდენ ვადაკარბის თვითონაც და მიხი
სტამბოში.

მიღივის უფროსი მებარე უმეყოფილი იყო.
სიმაჩვე ვერ გამოიჩინოთ, უპავედებობა ჩიქ-
ვაძის. ვიტიკოთ თვითონაც წუხდა და გულში
ვადაწვევადი ჰქონდა, რადაც უნდა დაქოლოდა,
საშუი დანაშაუვების კვალი ხელახლა ეიგნა.
იმავე დღეს შეუდგა საქმეს.

(დასასრული შემდეგ ნომერში)

კომედი

ანსი პოლხაი

სურათები როგორც უნომრებამით, ისე სთავალღებური ცსომრებამდე.

ერთი ფიქრი ამეციატა... ცხოვრობს ამეცენად კაცი, პურსა ჩემს, არაფერი აწუხებს, მაგრამ უცეცხ... ერთი სიტყვით, შოამომავლობას კელი უნდა დავუტოვო.

გადაწყვეტი ავტობიოგრაფია დავწერო. ტრას შევიწერო წერდა? წერდა ისტად ვიწინა წერდა? წერდა. ვასილ მინკო... მე რაღა დავაშევა. ჰა!

ჰოდა, მეც ვწერ...

წერილი დამიბეჭდეს. დამიბეჭდეს და მამამისი როგვებისთვისაც გავებნადე. მაგრამ ყველაფერი პირქით მიხდა.

მამამეც ცეს უწია, საყუარო შვილის სახელი და გვარი მამი ამოკითხა რაიონულ გაზეთში. სასეგამადრული ყველას საითიად სწირდა გაზეთს:

— წაითხე?... უნე ხომ ვერ შესაძლებდა ამას. უკუვდიდა!

სლამის, მამამისი მოსკლის დრო რომ დადგა. ლეხებზე ავიყვარე, ეთხეში მივიყენე და გავინახე.

ჩემდა გასაყვირად, მამა ერთობ მხიარული დაბრუნდა შინ. როგორც კი შემოვიდა, გაზეთი დედის გაუწოდა. მერე მე ამომძახა:

— იცი რა, მწერ-რალი...

მამამ ეს სიტუა დამარცხვით წარმოთქვა და ვერაერთი მიგეხტი, შექებდა თუ მსაყუდურობდა.

— იცი რა, მწერ-რალი, — გაიმეორა მან, გაზეთში რაიკეპირის ხელმძღვანელობა გავწერა... ინევეტრის შესაყუდებლად მასალა რომ არ მომესს... ახლა კი ჩამოდი, ვიგახშვით... მწერ-რალი!

რაიკეპირის ხელმძღვანელობა მართლაც გავწერე გაზეთში. რადღენიმე დღის შემდეგ კი მამამე ში მონ ნასვამი დაბრუნდა:

— უკუვდიდა!

— რა მიხდა? შემუთიდა დედა.

— ავტობიოგრაფი მომესს. ნახევათი წელი მოვანდომე ექვთ-იხით სირულეს, ვერაფერის გაგვტი. როგორც კი ვასლის წერილი წაითხეს, დაფაცრდნენ... უკუ-ვდიდა!

თავშალი

პიონერთა სარაიონი შეკრებამი ვიწინაწილოდი. საუყუდესლო პიონერებს სასუტრებს ურიგებდენი. მიუხედავად იმისა, რომ ჩემი გვარი აბ-ზე იწუხა, თავმძღობარზე ბოლოში დამასახლა.

მივებს ქუეფს ურიგებდნენ, გოგონებს თავშალეს.

მაგდის მიუხედავად, პრეზიდიუმის წევრები კი ხმას არ იღებდნენ, მხრებს იჩენდნენ და ღობით შემომხეპროდნენ.

მერი თავმძღობარე წამოდგა და თქვა:

— კომედი!

ამ სიტყვის გაგონებაზე გამაფრეოლა კიდეც.

— გვეცინა, რომ ე. პოლხაი — ვალია იყო, და თავშალი ვიყიდი...

მე ცრემლები კი წამოამცივდა.

— არა უშუსს რა, ვასილი, — დამაშვიდა თავმძღობარემ, — თავშალს დედამ ატუქებ. ზალისა, თხილია.

როცა თავალტროლანი ჩემი ადგილისკენ გავეშუტე, მთელი დარბაზი ერთხმად გაიძახდა:

— ვა-ლია ვა-ლენტიან!

ვალია რომ ვყოფილიყავი. აღბათი მართლა ავტობიოგრაფი კუნებამი კი ვიღაცას დავუწუქტე: „მოიცა, მე თუცე ვაჩვენებთ“.

დღამ სკოლაში შეინახა სასუტრანი, დამბიტური ოუტპასის ვასილი ამიიღებდა ხოლმე. შვილის მადიერ ვერებოდა, ტირიდა... შვილი შორის სუყადა და ათასი ფიქრი აწუხებდა: სად არის, როგორ არის? რომელ მსარეს იბრძვის?

მას შემდეგ ოცდაათი წელიწადი გავიდა. თავშალი კი ისევ მთლია. დღემდამი ქალიშვილობის მშოთფთან ერთად უღვეს სკოლაში შვილის სახ-სოვარი.

ბავშვი პარე კომედიასი

ეს აბავი რამდენიმე წლის წინ მიხდა. მაგრამ სანადე ამას ვამბობდეთ, ვტყვიან: მთელი სხორება საყუარო ახალგაზრდობა მოშლიდა ხელს.

ოცდაჩვიდმეტში პოლკარაფილ სასწავლებელში არ მივიდეს. პატარა ხარო, ფრინველზე ჩინს იღებხსს არ მამლევიდნენ — ახალგაზრდა ხარ, მივსწრებო, იმის შემდეგ სკოლაშულ ვერნალტურ სუქეს იყოთიად თუ მანდონდნენ ახალგაზრდა ხარო!

ერთი სიტყვით, მთელი სიცოცხლე ერთი და იგივე მექნებოდა. მე პირობა დავდე, რომ ათივე წლის შემდეგ ავტობიოგრაფი გამოამსწორებდი ჩემს სკოლაშულ ნაყლს.

და ათივე წარის დწერაკი კი ვერ მოვაწწარი, რომ თვალსა და ხელშუა გამოქრა ათზე მეტი წელიწადი.

და აი, კომუნერების თავმძღობარესთან ვარ სტუმრად. მასპინძლები ლეხლთან ფუსუსუტებენ: წყავენ, ხრაკვენ, ისე გავერთი იმით ცქარობი, რომ პირველ ხანს ვერს კ შევინწე ლეხლზე წამოშოლოლი სიმპათიური ქალიშვილი, ღობინარე მხერას რომ ამ გვამორბედა.

— დავეწვიეთ, — თავაზიანდ ვისოვე ქალიშვილს. (იგი მასპინძლის ნათესავი აღმირნდა, უკანასკნელ კურსზე სწავლობდა ინსტიტუტში და ზამრის არდღევების გასატარებლად ბიძასთან ჩამოსულიყო) — ერთი პატარა ჰიქა მინც დავვილიეთ.

— კომედი! — თქვა დამკინადე ქალიშვილი. — თქვენ უკვე ბებრებე ხარო!

უცებ ბიზნეტი დავიბენე.

— მე? პერსონალურად? — მეგრდხე ხელი ვიტაცე.

— დობა თქვენ, ბაი!

— ცხოვრებამი პირველად დამიბეჭდეს ძია.

სამი დღე დანა პირს არ მოხსნიდა. სწორედ იმ დღის შემდეგ ვიგარსენ: ჩემი ცხოვრების ბარბალი უკუდას ტრიალებს...

აი, რანარი კომედიები არ ვადასდებდა კაცს!

უკანასკნელად თარგმნა

ვახა პაპთინაძე

ქვე. სსრ კ. პარევის
და სსრ ზენდის
ლიტერატორთა

ჩემი პარტნიორი

დასვენების წუთებში (მარცხნიდან — ლ. ნოდია, მ. ხურცილავა, გ. ნოდია).

არაინ ადამიანები, რომელთა სიახლოვე სულიერად გამოწვივებს, რაღაცას გმბტებს, გამაღლებს, უფლს გრკეთებს და განაბრებს. არაინ ბოროტებიც — და არაეთ ცოტანი, — გუნებას რომ გრწამაღვლებ.

მზიარულნი და კეთილნი კი თითქოს დაგასაზრებლები თუიანთი კარგი გუნება-განწყობილობით.

სწორედ ასეთი გუნება-განწყობილობის კაცია ჩემი აშანანი და პარტნიორი საბჭოთა აგრესორის ფეხებურთელთა ნაყრებში — მურთაზ ხურცილავა.

მერის თქმა შეიძლება მასზე, როგორც შესანიშნავ ფეხბურთელზე. როგორი სახალისოა და სასიხარულო მისთან ერთად თამაში! მგერამ ორიოდე სიტყვა მინდა ეთქვა მურთაზზე, როგორც ადამიანზე, იმიტომ, რომ დარწმუნებული ვარ, მისი მთავარი ღრსებანი — დღი ვეჯცუქური გული და კეთილი სულია. იგი, პირველ ყოვლისა, ძალიან კარგი ადამიანია, მერე კი — ძალიან კარგი ფეხბურთელი.

მგერამ ხანდახან როგორი მაცდურბია პირველი შთაბეჭდილება!

მას ამ ათი წლის წინ იკევი დავუხალაოდი. მამინ ჩვენ ერთად მოვიხილა თამაში ოლიმპიურ ნაყრებში ფინლების წინააღმდეგ. მურთაზი მეტისმეტად ეუბრე მეჩვენება. წარბმეკრული, ჭმუხი, მუხლავრებით რწვეით მომიახლოვდა და გამომიბოძა. დაბახულობდა უცებ გაქრა, გულზე მომიტყა. ალაპარაკდა, ხალისიანად ისრბრდა სიტყვებს... არ მასისვის რახე ელახარკობდით მამინ. გავხალისდით და უცევი მოუთმწლად ველოდი მასთან ერთად მიხედარბე ვახსულიყავი. მანამდე კი გულდარწყვებულნი განვიციდდი, რომ ტროიანჩიკთან ერთად არ ვითამაშებდი, რომელსაკ უცევი შემიყვებ.

1965 წლიდან მურთაზთან ერთად თამაშობდი პირველ ნაყრებში, ერთად ვიყა-

ეთი მსოფლიო ჩემპიონატზე ინგლისში, ევროპის პირველობაზე, მსოფლიო ჩემპიონატზე მექსიკაში... ერთი სიტყვით ჩვენ თითო ფუთი მარბილი შევეკამეთ ერთად და გვექვს ბეჭი რამ მოსაკონაო.

გუნდი, რომელშიც არის ისეთი კაცი, როგორც ხურცილავა, კმაყოფილი უნდა იყოს. ასეთ ადამიანებზე ეძებენ: საზოგადოების სულიაო, სწორედ ასეთ მომხმბველუსა და სამეგობრო ადამიანს უახლოვდები სიამოვნებით.

მურთაზი ვერ იტანს სხვის დაღვრებობობას. თუკი შეგატყო მიღრბულულობა, მოიგონებოდა და უმალ გამოკაცოვლობდა, გავამბიარულებს და გავაცივებს... თვითონ კი, ვითომც არაფერი, სერიოზულნი, ანდა ჩაფიქრებულნი დარჩება. დაღვრებობობა მისკან შობსაა. საცერველი კაცია! საზოგადოებრივ ყოფნისას, რამუნენი შემიძინებდა, სულ მალე პოვლობდა სურთობა ენას სრულად უნებო ადამიანებთან. ადამიანში ასეთი თვისებები რაღაც დათვიონ წყალობა!

როკი ვერკ იუმორი შეელოდა, ვერკ ბუნებრივი მზიარულება. ქართულად წარმდებრბდა და მიანც გავგვახალრებდა. მას კი უყვარს სიბღერბი, განსაკუთრებით საესტრადო მზიარული მუსიკა.

მურთაზს გულში გუნელებული სიყვარული აქვს. ეს არის — ფეხბურთი. მას ძლიერ უყვარს თამაში, ისე ძლიერ და ნახად, როგორც შეიძლება გყვარებდი ყველაზე საზოგადოებრივ რამ. ამ სიყვარულის გარემუ არც გამოიბოდა მოვლანზე. აქ კი ყველაფერი განწყვიბობდა, თავიკი თამაშს მთელი არსებით ეძლეოდა და გუნ-

დის, კოლექტივის ინტერესს ყველაზე მალა აყენებდა. ამხანაგს ყოველთვის გმველებოდა. უნარო შესწევდა პარტნიორების აყოლებიასა. როკი თავდადასტმუნელები უჭირდათ და თამაში არ გამოსდიოდა, მურთაზი ამ დროს თავს აწყვებდა და გამეგებით გაიჭრებოდა წინ. ამ დროს მას ერთი მეტად დამაბასათებელი ვესტრქობდა. ხელს ისე გაიქნედა მალა, როგორც მეთაური, რომელიკ თავის მეომრებს სახგრებობან იგრებზე მოუხმობს.

თამაშშიც ისეთივე მოწონსიგებულია, როგორც ცხოვრებაში. მაცარად, გამოკვეთილად თამაშობს — სხვანარად არც შეუძლია, იგი ხომ დამცველია! უხეშობდა და თავებობდა ვერ იტანს. როკი ვინზე უხეშობს, იღრბლებდა, სახე ისეთი უნებდა, თითქოს ფიზიკურ ტრეკულ მასთან ერთად განკდის, ვინც მოვლანზე მოველეს, ანდა ვისაკ მიარტყეს... თუკი პარტნიორი წრეს გადავა და წარუბეშბს, ისე მოქჩანავს, შეეხვასკ ქუვას ასწავლის...

ხურცილავა მიეკუთვნება იმ დიდი მოთამაშეების რიგებს, რომლებმაც თავიანთი სიტყვა თქვენ ფეხებებში. ხურცილავა მსოფლიოს საუკეთესო მცველია რიკენვიია, მგერამ მისი მომხმბდებელი, საფუფილიანად გაახრებული, მოწინააღმდეგისთვის მოულოდნელი გარჯევები ყველთვის საშიში იყო. არაკრბებელ დაგუნეულარ მეც, როკი ჩემი პოზიკისსაქტბანეებით მომსწრფაოდა თბილისის „დინამოს“ მცველი.

მან დამცველის ფუნქციას კარგად შეუახს თავდამსხმელობა, იმიტომ, რომ უმოქმედობას ვერ იტანს, იცის, რომ შეუძლია ბეჭის გაცეობა.

მურთაზი როგორც მცველი — უნიკერსალურბია. ერთიანად კარგად თამაშობს მალა და დაბალ ბურთებზე, ერთიანად კარგად არბმებს თავს პოზიკიურ და პერსონალურ ბრბოლას... ამ კაცში ჩინებულადაა მერწყმული საზმრბრბული ცეცხელი და ტემპერამბტი ჩრბილოეთურ სიმშვიდისთან და წინდახედულბასთან.

მე ხატე არ დამხატავს. მურთაზი ისეთიყავი, როგორც ვიცი — ადამიანი თავისი ღრსებებითა და ნაგლოვანებებით. მგერამ თუ მთხრვენ მოვეთხობი კარგ ადამიანზე, ვებობი, აი, ეს არის კარგი ადამიანი...

დაცვა და შეტევა აქაც საკრიოა (მარცხნიდან— მ. ხურცილავა, დ. კანოლიძე და გ. პეტრიაშვილი).

ალეხარ შხსანინიძე, სამარბის დამსახრბული ოსტადი.

მოზაიკა

იხი, რომოც
სხინდალი რომანუი

ვის მსხაპურავი
პრისტა თუ მამადს

ქ. რეზიან (იკალია) ციხის უფროსის მოადგილე შეშობდა ახალ-გაზრდა ქალ მელიანას მორცხოსი და ა. ჭილიანის მოულოდნელად შეუფარდა თავისევე პატიმარი მარიანო ვუცარი, რომელსაც ციხის მოყვანილობის თონხები წლის პატიმრობა ჰქონდა მიწილი.

იკალია პრესა ბეჭდს წერდა ამ სახეობის რომანზე, რომის ერთ-ერთმა გაზეთმა მოსახლეობის გამოცხადება მოჰყო, რამაც ნათლავი რომ იკალიელმა ორმოცდარვა პროცენტით მზურაზარს მხარს უხდურ შეუფარებულს.

„რაც არ უნდა მოხდეს, ჩვენ მაინც დავკორწინდებით“ — მტკიცედ განაცხადა ქელიანამ. მაგრამ ამ მონის მიღწევას ბევრი დაბრკოლება გადაეღობა წინ. ჭერ ერთი, მარიანო ვუცარი, იმის შიშით არ გაგაძეკვს, სხვა ციხეში გადაიყვანეს. მეორეც — შეუფარებულ ქელიანას დაუწყვეტილ მოხსენს სამხაპურად.

იკალიის იუსტიციის სამინისტრო გამოიტებს აწარტებს ამ საქმეზე ქელიანას ბრალად იტებს დარღვევა სახლის სამართლის კოდექსის ნმ-ზე შესლის, რომლის მიხედვით ციხის მოსამხურე პერსონალსა და პატიმარს შორის დაუშვებელი კონტაქტი ხუთი წლის პატიმრობით ისევე.

ინგლისში ამჟამად ერთ მილიონამდე უმუშევარია. მათ შორის ციხის ერთი არიან დღისმსახურები.

ინგლისელ მღვდელს ისევე ჩონისი, რომელიც ავერ უცაი წელიწადგაზეთავა წამურს დაძებეს. აღმუიოებულს სწერს:

„სამხედ დღეში ვარ. აღარ ვიცი როგორ მოვიტე. ერთადერთი აღე-

ბული ასე გრძელდება მანამდე, ვიდრე ერთ დღეს რომელიღაც ფოტორეპორტიორმა ახლო მანძილად სურათი არ გადაუღო ჰემპის ცხენს. ფოტორეპორტიორის გაოცებას ხაზგარი არ ჰქონდა, როცა გამუდვებულ ფიჩს დახედა. ფოტოგრაფ მეშინს მთელ სხეულზე მკაფიოდ ეგზჩრედა ჩადუკ კერული ზოგები.

საღმდროს მალე აღედა ფარდა შედებელი მუმი ჩვეულებრივი ზებრა აღმოჩნდა. ზებრები კი, როგორც ცნობილია, უკველივის ცხენებზე უფრო სწრაფად დაიბანა.

ლი, რაც უფ უმუშევრობის პერიოდში უმუშევრობაზე, ეს იყო იმამის თანდებობა ნუკასან-ტანაში. ჩა

„ღვლების საცვლად მტეიეში როგორ ვწერო. ქრისტეს როგორ ვუღბლო?“

იტბოს, შრომის ბიუროს თანამშრომლები დარწმუნებულნი არიან, რომ ინგლისში, სამუშაოს შოვნის მიზნით, უველა ქრისტინი მღვდელი უფოგმანოდ დათანხმდება იმამად გახლმობა.

ცრუ ჩემპიონი

სამხრეთ აფრიკის ქალაქ პრეტორიაში გამართული დილიტის დროს, უჯანსაღედ წლებში, უკველითაის იმარჯვებდა ერთი ცხენი, სახელად მემი. იგი იყო მრავალი პირველი პრიზის, ოქროს მედლისა და სხვადასხვა ფასიანი საქონლების მფლობელი.

პატიმარნი თალღითი

გაზეთ „ტაგესშაიკოსი“ ბარცლონელ კორესპონდენტი იტყობინება: უველის ქარხანდების მფლობელთა ერთმა ჩაფუხმა აღმან ჩამოყავლია ი. წ. „საქიის თალღითთა გაერთიანება“; ამ გაერთიანების წევრები

გულწრფელად აღიარებენ, რომ ისინი ვველის ბუნებრივი ჩიქლეს კი არ აწარმოებენ, არამედ მარკარან-დან ეველის დამზადებით ჩიქლე ახალ უკველიოვანს შემოღებენ. ესანეთის სახინაო მაზარზე კარგის ნაღებობით ხსნიან. „საქიის თალღითთა გაერთიანების“ შემხსნა კი „ჩიქლე“ აწარმოებენ, რომ კონკურენტთა გარეშე უკველის დასამოყვამს, პატიმარის საცვლად იყენებენ პარაფინსა და სხვა მავნე ნივთიერებებს.

პალატონი კოლიცილი

ლის-ანდესში (აშშ) ერთ დღეს ქუჩებში უცნაური აუღამალთა ბტედა. წესრიგის დარღვევის მოყვარულებმა მმარკეტებმა ამ მოძალადეებმა დაიანახს, რომ ქუჩაში წესრიგს იცავდნენ პოლიციის მუნდირში გაწყობილი ქალები, რომლებიც თანუქანსებელი მოდის მბეჭო... დაუქენებინათ. ამთ ამა ქ...ელი ახანსტერა უკადროიდა — თაიყო ნ.მ. დედო ბაქან... უმუღედნდელად ამ ხანა უკვლავტონება ისეთი ძალით გადაუტრებეს ხელები განხტებდნენ. რომ ისინი გოცობას ვეღარ მავლდნენ. საიდუმლოება გაიხსნა მხოლოდ მეორე დღეს, როცა გაზეთმა „ინტერნეულ ჰერალდ ტიბუნმა“ გამოაქვენა ცნობა, რომ ეს პოლიციელები სინამდვილეში მამაკაცები არიან. ისინი დიმი ქალკის სხედასხვა მიგარდნილ უნებში დასეირნობენ და ანდამატითი იზიდავენ მმარკეტებს.

გარეკანის პირველ ვერცხვზე: შრომის გაცეოილზე (77-ე საუბლო სკოლა).

მოავარი რედაქტორი გ. ნატროსვილი.

სარედაქციო კოლეგია: გ. მახტაძე, თ. გოგოლაძე (პ/მ, მდივანი), ს. დურშიშიძე, ლ. კალანდაძე, ვ. კიკნაძე, ა. უსურაშვილი, დ. ნოდია (მხატვარი-რედაქტორი), მ. სააკაშვილი, ი. ტახაძე, უ. ჭავჭავაძე.

სამ პა. ც. ი. ბაგოცაძე

ტერედაქტორი დ. ხეფიაშვილი. კორექტორი ტ. თამარაძე.

ჩედაქვის მისამართი: თბილისი, რუსთაველის პრ. № 42, 111 სახლი. ტელ.—რედაქტორის—99-54-66, პ/მ, მდივანის—99-82-69, განყოფილებების—93-28-42, 99-01-39

ჩედაქვისა შუიშობული მხალხთი ავტორებს არ უბრუნდებათ. შაბნი 30 კაპ.

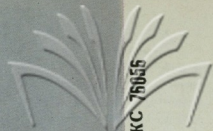
გადეცა ასაწყობად 9/11-73 წ. ხელმოწერილია დასაშვებად 27/11-73 წ. ქალ. ზომა 70x108/16, ფოტოკური ნაბედე ფურც. 2,5. პარიოთი ნაბედე ფურცელი 3,5, სადირცტო-საგამომცემლო თაბანი 4,9. ტრაჟი 55.300, შუკვ. № 549. უე 01756.

Ежемесячный общественно-политический и литературно-художественный журнал „Дрош“ (на грузинском языке) Издательство ЦК КП Грузии

საქ. კ ც. ი. ბაგოცაძის სტამბა. თბილისი, ლენინის ქ. № 14. Типография издательства ЦК КП Грузии, Тбилиси, ул. Ленина, 14

პენალტების სისტემამ და ფრეს გაუქმებამ, რომელიც შემოღებულ იქნა წლევიანდელ სეზონში, დიდი მოწონება დაიმსახურა არა მარტო უმაღლესი ლიგის საფეხბურთო კოლექტივებში, არამედ ეზოებისა და ქუჩების გუნდებშიც. როგორც ფოტოზე ხედავთ, თამაშის ბედს აქაც პენალტების სერია სწყვეტს. სურათზე: ნორჩი მეკარის მძიმე განცდები თერთმეტმეტრიანი საჭარიმოდარტყმის მოლოდინში.

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

რესპუბლიკის დამსახურებული მსახიობი თენგიზ არჩვაძე.